

การใช้ KM ของเครือข่ายราชการ

จังหวัดนครศรีธรรมราช

เครือข่ายราชการ
จ.นครศรีธรรมราช

พ.ต.นพ.ธัญญ์ อิงคะกุล :

ขอกล่าวสวัสดิ์ดีตอนเช้า และยินดีต้อนรับผู้เข้าร่วมประชุม
ทุกท่าน วันนั้เป็นโอกาสดีที่ได้มีวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้นำการ
การจัดการความรู้ไปใช้จริง สังกตจากสไลด์ว่าเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้
ไม่ใช่แค่องค์กร แต่เป็นเมืองซึ่งเป็นองค์กรระดับจังหวัด การพูดวันนี้เป็นเรื่องทีซิคตึ่มากๆ เนื่องจาก
ว่าเราได้ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ที่ กว้างไกลและเอื้อต่อโอกาสที่จะได้นำการจัดการ ความรู้มาใช้ในภาค
ทฤษฎีและนำไปสู่การปฏิบัติ ส่วนมากที่เราติดเรื่องการจัดการความรู้คือเรามา นั่งฟัง การฟังอย่างเดีย
คงไม่ได้ ช่วยอะไร อย่างที่ท่านอาจารย์ประพนธ์ กล่าวถึงว่า “การจัดการความรู้ ไม่ทำไม่รู้ ถ้าทำ
แล้วจะรู้ว่าติดอย่างไร” ขอนอนุญาตกล่าว แนะนำท่านวิทยากรแต่ละท่านนะครับ ท่านแรก ท่านเป็นผู้
ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช เดิมท่านเป็นคนนครศรีธรรมราช จบการศึกษาปริญญาตรี
รัฐศาสตร์บัณฑิตจากมหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ จบหลักสูตรนักบริหารระดับ 9 หลักสูตรป้องกัน

ผู้ดำเนินรายการ
 พ.ต.นพ.ธัญญ์ อิงคะกุล

ผู้อภิปราย

- คุณวิชม ทองสงค์
 ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช
- อาจารย์กิม ภคเมธาวี
 เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป
 มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
 ครูของคุณอำนวย
- อาจารย์ไสภณ คงจังหวัด
 ผู้อำนวยการธนาคารเพื่อการเกษตร
 และสหกรณ์การเกษตร
 จ.นครศรีธรรมราช
 บทบาทของคุณอำนวย
- อาจารย์จ่านง หนูนิล
 ครูชำนาญการพิเศษระดับ 8
 ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน
 จังหวัดนครศรีธรรมราช
 บทบาทคุณอำนวย

วัน/เวลา
 วันศุกร์ที่ 2 ธันวาคม 2548
 เวลา 09.30-12.30 น.

ราชอาณาจักร โครงการอบรมผู้บริหารเทคโนโลยีสารสนเทศระดับสูงหรือ CIO (Chief Information Officer) โครงการอบรมผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงมหาดไทย ประวัติรับราชการท่านเคยเป็นปลัดอำเภอหลายที่ หลังจากนั้นมาเป็นนายอำเภอปลัดจังหวัดนครศรีธรรมราช มาเป็นรองผู้ว่าราชการนครศรีธรรมราช แล้วย้ายไปเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส และปัจจุบันท่านเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช ขอเสียงปรบมือต้อนรับ อาจารย์วิชม ทองสงค์

ท่านถัดไป ท่านอาจารย์ไสภณ คงจังหวัดเดิมเป็นคนจังหวัดนครศรีธรรมราช สำเร็จการศึกษาปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรหรือที่เรารู้จักกันในนามของ ธกส. (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร) ที่จังหวัดสุราษฎร์และนครศรีธรรมราช ในบทบาททางด้านสังคมท่านเคยดำรงตำแหน่งนายกสโมสรโรตารีสากล

“

ส่วนมากที่เราคิดเรื่องการจัดความรู้

คือเรามานั่งฟัง

การฟังอย่างเดียวคงไม่ได้ช่วยอะไร

อย่างที่ท่านอาจารย์ประพนธ์กล่าวถึงว่า

“การจัดการความรู้ไม่ทำไม่รู้

ถ้าทำแล้วจะรู้ว่ทำได้อย่างไร”

”

จังหวัดเพชรบุรี นายกสมาคมครูผู้ปกครอง และ ครูวิทยาลัยอาชีวศึกษาเพชรบุรี ปัจจุบันยัง ดำรงตำแหน่งรองประธานมูลนิธิโรงเรียนจรัสพิชากร จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการศึกษาดูงานต่างประเทศมากมาย และเคยได้รับรางวัลพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรดีเด่นประจำปี พ.ศ. 2541 ขอ

วิทยากรท่านถัดไปนะครับ ท่านสำเร็จการศึกษาปริญญาตรีจากครุศาสตร์บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และปริญญาโท ครุศาสตร์มหาบัณฑิต จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สาขาการศึกษาอนุรักษนิยมโรงเรียน ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ ระดับ 8 บริการการศึกษาออกโรงเรียน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในโครงการนี้ท่านเป็นคุณอำนวยที่มีความ สามารถค่อนข้างสูง ขอเสียงปรบมือต้อนรับ อาจารย์จ้านง หนูนิล

วิทยากรท่านสุดท้าย ท่านเป็นคนจังหวัดภูเก็ต จากประวัติที่ท่านให้มานะครับ จบวิศวกรรมศาสตร์ไฟฟ้าที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ท่านเขียนเองนะครับรู้สึกว่าคุณจะไม่เอาดีกับวิชาวิศวกรรมศาสตร์ ตั้งแต่ปีสอง

จึงชวนขายหาวิชาที่ท่านสนใจ เริ่มจากเกษตรกรรม ธรรมชาติและเรื่องขององค์กรการเงินชุมชน ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป อยู่ที่มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ขอเสียงปรบมือต้อนรับ อาจารย์กิม ภคเมธาวี

ในวันนี้ที่เราจะได้ฟังตัวแทนจาก จังหวัด นครศรีธรรมราช สังเกตว่าเรามีท่านผู้อำนวยการจังหวัด ท่านผู้นำของจังหวัด และมีผู้อำนวยการธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์ที่เป็นคุณเอื้อ อีกทั้งมีคุณ วางโครงการคือคุณกิมและอาจารย์จ้านงซึ่งเป็นคุณอำนวย ตรงนี้คงเรียกว่าครบวงจร โดยส่วนมากที่เราได้นำการจัดการความรู้ ไปใช้คงจะใช้ในองค์กรอย่างเดียว แต่ที่จะมาฟังในวันนี้ เราอยากให้คุณในภาพรวม ในเมื่อเรามีหลายๆ องค์กร แต่เราจะนำการจัดการความรู้ มาใช้อย่างไร มันค่อนข้างจะยุ่งยาก โดยปกติเราใช้แค่ที่เดียวไปบริหารบุคลากร ที่เดียวก็แยกอยู่แล้ว แต่อันนี้เราเล่นระดับจังหวัด เขาลองมาดูซิว่าวิทยากรแต่ละท่านจะมีวิธีอย่างไรที่จะนำการจัดการความรู้ไปใช้ โดยที่เวลาทั้งหมดก่อนถึงเบรคจริงๆ กำหนดให้แต่ละท่านมีเวลาสี่สิบนาที แต่ตรงนี้เราขอรวมกันเลยสี่ท่านหนึ่งชั่วโมงยี่สิบท่าน ไหนอยากจะพูดมากพูดน้อยเราไม่ว่า แล้วเราจะมีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการซักถามกันได้ โดยที่ทางด้านล่างจะระบวงวนคุณวรรณนา แจกกระดาษคำถาม ถ้าท่านมีอะไรสงสัย ถ้าตอบได้จะช่วยกันตอบ หากคำถามไหนอยากจะเรียน เชิญให้อาจารย์วิจารณ์ช่วยตอบคำถาม ขอเริ่มที่ท่านผู้อำนวยการจังหวัดเลยครับ

คุณวิชม ทองสงค์ :

ขอบพระคุณคุณหมออัษฎัญญ์ ผู้ดำเนินรายการ กราบเรียนท่านศาสตราจารย์นพ.วิจารณ์

พานิช คณะเจ้าหน้าที่ของสถาบัน ส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม และท่านผู้มีเกียรติ ที่เคารพรักทุกท่าน วันนี้จังหวัดนครศรีธรรมราช ต้องขอขอบพระคุณทางสถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม ที่ได้ให้ออกาสมาเล่าเรื่องที่มีการดำเนินกิจกรรม และได้ใช้ KM เป็นเครื่องมือเพื่อให้กิจกรรม ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น เรื่องนี้ปัญหาเกิดขึ้นในชุมชนในหมู่บ้าน ซึ่งเริ่มต้นในชุมชน คือ พี่น้องประชาชน ค่อนข้างที่จะมีความสับสนในการปฏิบัติกิจกรรมบางเรื่องที่เป็นนโยบายลงไป จุดเริ่มต้นของเรื่องนี้ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช คือ เรื่องการเงินของชุมชน คือ การเงินมีหลายๆ รูปแบบลงไป ทั้งเรื่องของ SML (small-medium-large) เรื่องของกองทุน หมู่บ้านบ้าง หรือการเงินอื่นๆ ที่ลงไปแต่ละกิจกรรม จะมีหลายๆ ชื่อ ซึ่งคงจะเป็นปัญหาคล้ายๆ กันกับหลายๆ ที่จากความยุ่งยากของพี่น้องประชาชนตรงนั้นคณะเจ้าหน้าที่ของเราที่ ลงไปอยู่ร่วมกับชาวบ้านหลายๆ ส่วนราชการ ที่ทำเกี่ยวกับ เรื่องการเงินของชุมชน ก็ได้พบปัญหาของชาวบ้านที่เกิดขึ้น และได้มาปรึกษาหารือกัน ทั้งหมดมี 9 หน่วยงานด้วยกัน ที่ได้เริ่มมีความคิดร่วมกันจากการปรึกษาร่วมกันเป็นการเริ่มคิดคล้ายๆ กับบูรณาการขึ้นมา ครั้งแรกก่อนว่า เรื่องนี้เป็นปัญหาที่ควรจะได้ร่วมกันในการแก้ไขปัญหาให้พี่น้องประชาชน

เพราะฉะนั้นเมื่อ 9 องค์กรได้มีความคิดร่วมกัน ในเบื้องต้นในกรณีปัญหาของชุมชน ควรจะร่วมกันในการแก้ปัญหาเบื้องต้น เกิดความคิดที่จะทำโครงการที่พบว่าน่าจะเป็นปัญหาคล้ายๆ กันทุกตำบล ลักษณะของการคิดร่วมกันคือ คิดในเรื่องของนำร่องก่อน เพื่อให้เห็นภาพของความสำเร็จในการแก้ปัญหา โดยนำร่อง 3 ตำบล ในอำเภอเมือง ไกลๆ ก่อน คือ ตำบลบางจาก ตำบลมะม่วง สามต้น และตำบลท่าไร่ เริ่มเข้ามาช่วยกันแก้ปัญหา ก็เลยเสนอโครงการโดยของบ CEO (Chief Executive Officer) จากจังหวัด โครงการ นั้นมีชื่อว่า “โครงการจัดการความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการการเงินของชุมชน” ใช้คำว่า “จัดการความรู้” ซ่อนอยู่ ตอนแรกผมก็ไม่ทราบ ที่หลังอ่านดูจึงพบเป็นการใช้การจัดการความรู้เพื่อจัดการการเงินของชุมชน คณะทำงานทั้ง 9 คน อาจมีความคิดเรื่อง KM อยู่ก่อนแล้ว แต่ผมเองไม่ทราบ แต่มันตรงกับความคิดของผู้ว่าราชการจังหวัด ในฐานะผู้ว่ามีความคิดที่จะดำเนินการแก้ไขปัญหา เรื่องนี้ อยู่เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัด นครศรีธรรมราชเราได้ร่วมเสนอความคิดร่วมกันในการที่จะกำหนดวิสัยทัศน์ คือ วิสัยทัศน์ของนครศรีธรรมราช เมื่อได้พูดคุยกันหลายๆ เวที ก็ได้สรุปวิสัยทัศน์ออกมา 3 คำสั้นๆ คือ “เรียนรู้” “นำอยู่” และ”ยั่งยืน” เรียนรู้ก็ได้แบ่งออก

“

เมื่อได้พูดคุยกันหลายๆ เวที ก็ได้สรุปวิสัยทัศน์ออกมา 3 คำสั้นๆ คือ “เรียนรู้” “นำอยู่” และ”ยั่งยืน”

”

เป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ ด้วยกัน อันแรกก็คือ การเรียนรู้ในสถานศึกษาทุกระดับ ทั้งการศึกษาพื้นฐาน อาชีวและอุดมศึกษา ว่าจะต้องเน้นในผลสัมฤทธิ์ของการเรียนการสอนให้ดีที่สุดเท่าที่จะดีได้ เพราะเราเป็นเมืองที่ผู้คนสนใจศึกษาอยู่แล้ว แต่ว่าศักยภาพตัวนี้เราต้องการต่อยอดให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพราะฉะนั้น กลุ่มแรกคือในสถานศึกษา และกลุ่มที่สอง คือกลุ่มที่อาจจะขาดโอกาสในการศึกษาก็เรื่องของการศึกษานอกโรงเรียน เน้นผ่านไปทางการศึกษานอกโรงเรียน ในการที่จะเข้าไปช่วยเหลือประชาชนให้เต็มที และประกอบกับเป้าหมายของรัฐบาลกลาง ที่ต้องการให้คนมีความรู้เฉลี่ย 9.2 ปี ซึ่งเป็นภาระที่ต้องดำเนินการหนักมากพอสมควร เพราะเน้นเรื่องนี้เป็นวิสัยทัศน์ด้วย และก็กลุ่มที่สามที่เน้นการเรียนรู้คือการเรียนรู้ของภาคประชาชนอันนี้มีความสำคัญมาก คือตรงกับวิสัยทัศน์ของจังหวัดและก็เรื่องของ

“

จังหวัดนครศรีธรรมราช
เน้นในเรื่องกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง
ซึ่งเรามีความคิดว่ากิจกรรมทุกอย่าง
ที่อยู่ในชุมชน
ถ้าสามารถวางพื้นฐานในเรื่อง
ชุมชนเข้มแข็งให้มั่นคงและยั่งยืนจริงๆ
เมื่อมีกิจกรรมหรือได้รับการดูแล
ในเรื่องงบประมาณต่างๆ
หรือได้รับการสนับสนุนกิจกรรม
หรือโครงการต่างๆ เข้ามาในพื้นที่
สิ่งต่างๆ เหล่านี้ก็จะเกิดผลลัพธ์ที่ดีนั่นเอง

”

9 หน่วยงานเขาเสนอโครงการขึ้นมา เพราะว่า การเรียนรู้ของภาคประชาชน จังหวัดนครศรีธรรมราชเน้นในเรื่องกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งเรามีความคิดว่ากิจกรรมทุกอย่าง ที่อยู่ในชุมชน ถ้าสามารถวางพื้นฐานในเรื่อง ชุมชนเข้มแข็งให้มั่นคงและยั่งยืนจริงๆ เมื่อมี กิจกรรมหรือได้รับการดูแลในเรื่องงบประมาณต่างๆ หรือได้รับการสนับสนุนกิจกรรมหรือ โครงการต่างๆ เข้ามาในพื้นที่ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ก็จะเกิดผลลัพธ์ที่ดีนั่นเอง เพราะฉะนั้นผมก็มองว่า พื้นฐานหลักสำคัญของการพัฒนา ชุมชนในชนบท อยู่ที่พื้นฐานของชุมชนเข้มแข็ง ในเรื่องของชุมชนเข้มแข็งก็อิงในเรื่อง กระบวนการซึ่ง กำหนดกระบวนการไว้ 6 ขั้นตอน ที่กำหนดไว้เดิม และมาได้ความคิด เรื่องการจัดการความรู้เพิ่มเติมในทีหลัง คือ ขั้นตอนเดิมเราก็คิดว่า **ขั้นที่ 1 มีความเป็นประชาคม** ซึ่งทุกท่านหรือพี่น้องประชาชนทั่วไปก็คงได้รับทราบว่าประชาคมคือใช้กัน เยอะหลายปีมาแล้ว ในการมีความเป็นประชาคมของพี่น้องประชาชนในชุมชน เราเน้นเรื่องการให้มีเข็มมุ่งหรือมีทิศทางที่จะแก้ปัญหาหรือพัฒนาพื้นที่ของตนเองเป็นหลักสำคัญ เพื่อที่จะเข้ามาสู่การทำประชาคม คือเราพบปัญหาว่าถ้าไม่มีทิศทางหรือเข็มมุ่งที่ชัดเจนเวลาทำประชาคม ความเห็นที่แตกต่างกันจะนำไปสู่ความขัดแย้ง แต่ถ้ามีเข็มมุ่งของการที่จะพัฒนา หรือการจะแก้ปัญหาของตนเองของชุมชน ความเห็นที่แตกต่างกันมัน มีโอกาสที่จะนำมาสู่ความเห็นที่ดีที่สุดเท่าที่จะดีได้ เพราะฉะนั้นก็ได้เน้นว่าการเป็นประชาคม อันแรกเน้นในเรื่องของความประทับใจซึ่งกัน และกัน (appreciate) หรือความที่ว่ามีทิศทางเดียวกัน โอกาสที่จะทะเลาะเบาะแว้งกันจะน้อยลง หลายหมู่บ้านที่ไม่ประสบความสำเร็จคือไม่ได้ตั้ง

หลักในเรื่องนี้ให้ตี เพราะว่าเป็นความเป็นประชาคม
 ในขั้นที่ 1 ของชุมชนเข้มแข็ง ถ้าความเป็น
 ประชาคมไม่ชัดเจนไม่ได้ จะทะเลาะกันเสียก่อน
 เพราะฉะนั้นจากประสบการณ์ก็มาเน้นในเรื่อง
 ทิศทางหรือ เข้มมุ่งให้ตีที่สุด ให้เข้าใจว่าเรื่องที่
 จะมาคิดร่วมกันเป็นเรื่องของส่วนรวมไม่ใช่เรื่อง
 ของอัตตา หรือว่าเรื่องของครอบครัวใดครอบครัว
 หนึ่ง เพราะฉะนั้นโอกาสที่จะทะเลาะกันก็
 จะไม่ค่อยมี **ขั้นที่ 2 ก็คือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้**
เพื่อการนำไปสู่การปฏิบัติ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้
 เป็นแนวคิดเดิมที่เราคิดเรื่องกระบวนการชุมชน
 เข้มแข็งเดิม 6 ขั้นตอน อันนี้อยู่ในขั้นตอนที่ 2
 แต่ว่าหลังจาก ที่ได้ทำกิจกรรมในเรื่องของการ
 จัดการความรู้ มันก็ต้องเพิ่มรายละเอียดขึ้นมา
 นิดหนึ่ง เดิมเราใช้คำว่าแลกเปลี่ยนเรียนรู้ **ทีนี้**
ในขั้นที่ 2 มาใช้คำว่าแลกเปลี่ยนเรียนรู้และ
จัดการความรู้ เพราะคำว่าจัดการความรู้มัน
 ครอบคลุมมากกว่า เดิมแลกเปลี่ยนเรียนรู้คนมา
 นั่งพบปะกัน แลกเปลี่ยนกันและแลกเปลี่ยน
 โดยไม่มีทิศทาง แลกเปลี่ยนกันแล้วแต่ใครจะ
 นึกอะไรได้บ้างที่ไม่มีข้อยุติเพราะแลกเปลี่ยนกัน
 หลายเรื่องคือไม่มีเป้าหมายที่ชัดเจนเพราะฉะนั้น
 หลังจากที่ได้ทำกิจกรรมในเรื่อง KM เราก็มาเติม
 กระบวนการในขั้นที่ 2 ของชุมชนเข้มแข็ง คือ
 เรื่องการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการจัดการ
 ความรู้ เพราะการจัดการความรู้ต้องคิดเรื่อง
 ของหัวปลา เรื่องของว่าเราจะมาทำกิจกรรม
 เรื่องอะไร ต้องการไปถึงตรงไหนเท่าไร ซึ่ง
 เป็นหัวปลา ที่จะต้องชัดเจนและมาแลกเปลี่ยน
 เรียนรู้ ในขั้นตอนของ KM ในขั้นที่ 2 คือเรื่อง
 ของการแบ่งปันความรู้ คือใช้คำว่าแบ่งปัน
 ความรู้ก็จะมีน้ำหนักดีกว่าแลกเปลี่ยนเรียนรู้
 การแบ่งปันความรู้หมายความว่าทุกคนต้อง
 สร้างองค์ความรู้ของตนเองขึ้นมา หรือ พยายาม

“

เดิมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

คนมานั่งพบปะกัน

แลกเปลี่ยนกันและแลกเปลี่ยน

โดยไม่มีทิศทาง

แลกเปลี่ยนกันแล้วแต่ใครจะนึกอะไรได้

บางที่ไม่มีข้อยุติเพราะแลกเปลี่ยนกัน

หลายเรื่อง คือไม่มีเป้าหมายที่ชัดเจน

”

ไปนึกว่าตัวเองมีความรู้อะไรอยู่บ้าง มองใน
 เรื่องว่าคนทุกคนมีขีดความสามารถ ไม่ได้
 มองว่าคนนี้เก่งคนนั้นไม่เก่ง คนนั้นเก่งกว่า
 เพราะฉะนั้นการแบ่งปันความรู้เป็นคำ ที่เป็น
 ประโยชน์มาก ทุกคนควรได้มีโอกาส นำสิ่งที่
 ตนมีนำมาเข้ามาสู่วงประชาคม เพื่อได้ข้อสรุปเป็น
 รูปแบบชัดเจนขึ้นมาในแต่ละกิจกรรมแต่ละเรื่อง
 เพราะฉะนั้นจากเดิม ที่เราแลกเปลี่ยนเรียนรู้
 มาเป็นแลกเปลี่ยน เรียนรู้และจัดการความรู้
 มันครอบคลุมมากขึ้น มันเป็นกระบวนการที่
 ชัดเจนขึ้นและเห็น ภาพว่าจะทำเรื่องอะไร
 จะไปให้ถึงไหน เพราะฉะนั้นในขั้นที่ 1 และขั้น
 ที่ 2 ของกระบวนการชุมชนเข้มแข็งถือเป็น
 รากฐาน หรือเสาเข็มของกระบวนการชุมชน
 เข้มแข็ง เมื่อเรียนมาถึงตรงนี้จะเห็นได้ว่า KM
 เป็นเพียงเครื่องมือ ทำไปแล้วได้คำตอบว่า KM
 แทรกอยู่ในเนื้อของกิจกรรมทุกๆ กิจกรรมได้
 ถ้าเราใช้ KM ให้ดี เพราะฉะนั้นเมื่อขั้นที่ 1 และ
 ขั้นที่ 2 ผ่านไปได้ชุมชนเข้มแข็งขั้นที่ 3 ก็คือ
ความมีศักยภาพของชุมชน คือเริ่มเห็นรัศมีของ
 การพัฒนาขึ้น เมื่อแกนนำของคน ในชุมชนเข้า
 มารวมตัวกันและใช้การจัดการ ความรู้ที่ครอบ
 ครอบประกอบ ก็จะทำให้คนอื่นๆ ที่อยู่ในชุมชน

เริ่มเห็นภาพของการปฏิบัติและเริ่มเข้าใจ และจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมมากขึ้น องค์ประกอบสำคัญคือแกนนำกลุ่มแรกๆ ใช้การจัดการความรู้ที่ดีและสามารถที่จะดึงสมาชิกให้เข้ามาร่วมทำกิจกรรมในประชาคม และร่วมกันอย่างถูกต้องเพราะเรามีเข็มมุ่งเหมือนกับมีวิสัยทัศน์ของ KM ที่ชัดเจน ก็จะเริ่มเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น พอมีส่วนร่วมมากขึ้นก็จะมีทั้งทุกเพศทุกวัย ทุกกลุ่มอายุ ทุกสาขาอาชีพก็สามารถที่จะร่วมกิจกรรมได้สมบูรณ์แบบที่สุด ขั้นที่ 3 เกิดขึ้น ซึ่งเรียกว่าความมีศักยภาพของชุมชน คือเริ่มเห็นรัศมีของการพัฒนา **ขั้นที่ 4** จะเกิดขึ้นเมื่อมีศักยภาพดีพอเพียงระดับหนึ่งแล้ว ดีขึ้นมาในระดับที่พอใจแล้ว ขั้นที่สี่ก็จะเกิดขึ้น **ก็คือเรื่องแผนชุมชนที่มีคุณภาพ** ที่ใช้คำนี้ เพราะว่าขณะนี้แผนชุมชนมีเกือบครบทุก ชุมชน ทุกหมู่บ้าน ทุกตำบล แต่ถ้าไม่ผ่านกระบวนการที่เรียนมาแต่ต้น แผนชุมชน อาจไม่มีคุณภาพ

เท่าไร เพราะฉะนั้นขั้นที่ 4 คือ แผนชุมชนที่มีคุณภาพ โดยอาจมีทั้ง 3 ระดับ เช่นว่าระดับที่ต้องดำเนินการกันเองของชุมชน เพราะชุมชนเป็นผู้ทำกิจกรรมเอง ในระบบ KM คือ knowledge Action คือพี่น้องประชาชน ต้องดำเนินการกันเอง แผนชุมชนที่มีคุณภาพ ต้องมีกลุ่มโครงการประเภทนี้ไว้เยอะๆ เพื่อจะได้ทำกิจกรรมกันเองและหาความรู้ที่มีอยู่มาช่วยกันทำ แต่แผนชุมชนที่ไม่มีคุณภาพ คือว่าเขียนแผนเพื่อที่จะขอขบเพียงอย่างเดียวซึ่งมีเยอะมาก โดยเขียนเพื่อขอทางท้องถิ่นและรัฐบาลกลาง แผนประเภทนี้ทำมาร่วมสิบปีแล้วไม่ค่อยได้งบเท่าไร เพราะฉะนั้นลักษณะของแผนชุมชนที่มีคุณภาพ ยกตัวอย่างเช่น แผนชุมชนของสภาผู้นำชุมชนไม้เรียงของ พี่ประยงค์ วรรณรงค์ ซึ่งท่านอาจจะรู้จัก ท่านเป็นเจ้าของรางวัลแมกไซไซปี พ.ศ. 2547 ในเรื่องของชุมชน ท่านเป็นผู้นำอยู่ที่ตำบลไม้เรียงและทำเรื่อง

แผนชุมชนของสภา ผู้นำตำบลแม่เรียง สมมติว่าใน 100 โครงการ ประมาณสัก 60 โครงการ คือแผนที่ชุมชน ดำเนินกิจกรรมด้วยตนเอง ส่วนอีก 20 เปอร์เซ็นนี้อาจจะขอช่วยท้องถิ่นบ้าง ขอช่วย องค์การบริหารส่วนตำบล หรือขอช่วย องค์การ บริหารส่วนจังหวัดบ้าง เพราะอีก 20 เปอร์เซ็นนี้ อาจเป็นลักษณะของกิจกรรมที่เกินกำลัง ของท้องถิ่น ก็จะขอผ่านจังหวัด กระทรวง ทบวงกรมต่างๆ ลักษณะของแผนชุมชนที่มีคุณภาพจะเกิดจากกระบวนการที่ว่า และจะนำไปสู่การปฏิบัติด้วยตนเอง โดยใช้องค์ความรู้ที่มีอยู่ เดิมที่ผมทำในเรื่องชุมชนเข้มแข็ง คือ ไม่มีความรู้ในเรื่อง KM มาก่อน เพราะฉะนั้นก็ทำแบบสะเปะสะปะพอสมควร การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ก็ทำไปแบบขอให้ได้ มาพบกันเพื่อให้เป็นประชาคมแล้ววิธีนี้ก็ไม่ได้ผลเพราะว่า คือ มาพบกันครั้งสองครั้ง แล้วครั้งที่ 3 ครั้งที่ 4 เริ่มจะไม่มีเรื่องที่จะพูดคุยกัน เพราะไม่มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนว่าจะ action ในเรื่องอะไร ว่าเป้าหมายที่จะไปทางไหน ขอให้ได้มาพูด แต่มันก็ดีที่มีความเป็น ประชาคม แต่การจัดการความรู้ไม่มี เพราะฉะนั้นเมื่อแผนชุมชนมีคุณภาพ ขั้นที่ 5

“

การประเมินผลในระบบ KM
คือให้ประเมินผล เหมือนกับมวยพักยก
หมดยกที่หนึ่งแล้ว
โค้ชต้องมาประเมินแนะนำว่ายกหน้า
ต้องทำอะไร
ไม่ใช่ปล่อยให้ชกครบห้ายก
แล้วค่อยประเมิน

”

คือการ ปฏิบัติตามแผน ที่จะต้องทำเองก็แบ่งภารกิจ หน้าที่กันว่าใครจะเป็นเจ้าภาพในเรื่องอะไร คล้ายๆ ระบบ CEO ที่จริงที่ผมพูดเรื่องการพัฒนาชุมชน เรื่องชุมชนเข้มแข็งคล้ายกับเรื่องระบบ CEO โดย CEO ขั้นที่ 1 ก็คือ การเป็นเอกภาพ คือหมายความว่ามิวิสัยทัศน์ หรือทิศทางไปในทางเดียวกัน เหมือนกับที่จังหวัด CEO บอกว่าอันหนึ่งคือเอกภาพ คือวิสัยทัศน์ จังหวัดต้องร่วมกันคิดให้ได้ออกมา อันที่ 2 คือ เจ้าภาพ หมายความว่ากิจกรรมต่างๆ แบ่งมอบภารกิจใช้ระบบการมอบอำนาจให้หน่วยไหนเป็นเจ้าภาพหลัก หน่วยไหนเป็นเจ้าภาพรองของชุมชนก็อิงระบบนี้มาใช้ได้ และอันที่ 3 คือภราดรภาพ คือหมายความว่ามิ appreciate มีความประทับใจซึ่งกันและกัน มีน้ำใจซึ่งกันและกันเพื่อส่วนรวม ลดเรื่องอัตตาให้เหลือน้อยที่สุด ที่จริงลักษณะของ CEO ก็เป็นเช่นนี้ ก็พยายามประยุกต์ใช้ของชุมชน เพราะฉะนั้นเมื่อชุมชนปฏิบัติตามแผนแล้วแบ่งมอบภารกิจกัน ใครจะทำเรื่องไหนรับผิดชอบเรื่องไหน บางเรื่องถ้าใหญ่หน่อยก็จะมีเจ้าภาพหลัก เจ้าภาพรอง เจ้าภาพร่วม ถ้าเรื่องเล็กๆ ก็มีเจ้าภาพคนเดียวทำไปเลย อย่างนี้เป็นต้น เพราะฉะนั้นรวมทั้งโครงการ ที่ชุมชนได้รับงบประมาณสนับสนุน จากท้องถิ่นหรือรัฐบาลกลาง ก็จะได้ช่วยดูแลให้ท่านมีผลลัพธ์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชน เพราะชุมชนเริ่มแน่นแล้ว ถ้าชุมชนแน่นในกระบวนการชุมชนเข้มแข็งบทบาท ทุกสตาฟก็ลงไปจะเกิดประโยชน์คุ้มค่า และได้ประโยชน์สูงสุด ขั้นสุดท้ายมีการประเมินผลทุกระยะ ทั้งในระหว่างทำกิจกรรมหรือว่าเมื่อเสร็จกิจกรรมแล้วเหมือนกับเมื่อเข้ามาได้ฟังคณะวิทยากรว่าการประเมินผลในระบบ KM คือให้ประเมินผลเหมือนกับมวยพักยก หมดยกที่

หนึ่งแล้วโค้ชต้องมาประเมินแนะนำว่ายากหน้า ต้องทำอะไร ไม่ใช่ปล่อยให้โค้ชครบห้ายก แล้วค่อยประเมิน เพื่อว่า ตอนนั้นแพ้ไปแล้ว ไม่มีประโยชน์อย่างนี้เป็นต้น เพราะฉะนั้นขั้นที่ 6 การประเมินผลก็คือว่า ต้องทำทุกระยะ รวมทั้งการประเมินปิดท้ายอีกที เพื่อที่จะหาสิ่งที่ดีที่สุดนำไปสู่การทำกิจกรรมอื่นๆ ต่อไป ที่ผมเรียนเรื่องชุมชนเข้มแข็ง จะเห็นว่ากระบวนการมี 6 ขั้นตอน จากที่ผมเล่ามาแล้ว จะเห็นได้ว่า องค์ประกอบสำคัญของชุมชนเข้มแข็ง คือ องค์ประกอบที่หนึ่ง ต้องมีกลุ่มผู้นำเบื้องต้น กลุ่มย่อยๆ ก่อน และมีความตั้งใจที่จะทำ กิจกรรมและเอา KM เข้าไปแทรกในกิจกรรม ให้อยู่ในเนื้อในของกิจกรรม กลุ่มผู้นำชุดแรกๆ ต้องเข้มแข็งอดทนมาก พอสมควรกว่าจะดึง ชาวบ้านให้เข้าร่วมได้ ถ้าสามารถพัฒนากลุ่ม ผู้นำเหล่านี้ต่อไป อาจจะพัฒนาเป็นในรูปแบบ ของสภาชุมชน ผู้นำหรือจะใช้ชื่ออะไรก็ได้แล้วแต่ เช่นตัวอย่าง สภาชุมชนผู้นำไม้เรียง เขาจะมี ระบบการ สืบทอดเอาเยาวชน คนหนุ่มสาว อยู่ใน กลุ่มของผู้นำด้วยแล้วค่อยๆ รับช่วงรับลูกได้ เพื่อหวังผลความยั่งยืนระยะยาว อันนี้คืออัน แรกที่เป็นองค์ประกอบของผู้นำ องค์ประกอบ อันที่สองก็คือ ความรู้ เมื่อได้ความรู้เรื่อง KM ขึ้นมาและใช้คำว่าความรู้และการจัดการ เพราะ

“

หลักของชุมชนเข้มแข็งจริงๆ

จะต้องมีการเงินที่เป็นของตัวเอง

ไม่ใช่คิดในเรื่องขอความช่วยเหลืออย่างเดียว

100 เปอร์เซนต์ ต้องมีหลักของตัวเองไว้บ้าง

”

เดิมเราคิดแต่จะหา ความรู้อย่างเดียว แต่ว่ามัน ไม่ได้นำไปสู่การ ปฏิบัติมากนัก องค์ประกอบที่ 2 ก็ใช้คำว่า ความรู้และการจัดการความรู้ เอา ความรู้มาจัดการให้เป็นระบบขึ้น และสมาชิก ทุกคนจะมีบทบาทในการที่จะเสนอแนะความคิดเห็น ในส่วนของตัวเองได้ คือหนึ่งผู้นำ สอง ความรู้ และการจัดการความรู้ และอันที่ 3 คือ แผนของชุมชนที่มีคุณภาพ อันที่ 4 คือการเงิน ของชุมชน คือชุมชนถ้าหลักของชุมชนเข้มแข็งจริงๆ จะต้องมีการเงินที่เป็นของตัวเอง ไม่ใช่ คิดในเรื่องขอความช่วยเหลืออย่างเดียว 100 เปอร์เซนต์ ต้องมีหลักของตัวเองไว้บ้าง และอัน ที่ 5 ก็คือเรื่องของการบริหารจัดการ ถ้าองค์- ประกอบครบทั้ง 5 อย่างนี้ ก็ดำเนินการ เรื่อง ชุมชนเข้มแข็งตามขั้นตอนต่างๆ ทั้ง 6 ขั้นตอน อย่างต่อเนื่องคือทั้งองค์ประกอบทั้ง 5 ประการ และกระบวนการชุมชนเข้มแข็งทั้ง 6 ขั้นตอน ถ้าทำอย่างต่อเนื่องและมีกลุ่มผู้นำขึ้นมาสืบทอดเป็นช่วงๆ อันนี้ก็คือ การพัฒนาชนบทที่ยั่งยืนระยะยาว ที่ผมเล่ามาแล้วทั้งหมด ก็คือว่า KM เข้ามาแทรกอยู่ในเนื้องานทั้งหมด และทุก กิจกรรมเมื่อ KM เข้าแทรกได้ ก็จะต้อง ออกเอง ว่ากิจกรรมควรจะทำอะไรทุกกิจกรรม จะต้องมี การจัดการความรู้ เป็นเครื่องมือสำคัญ ในการ พัฒนา ซึ่งอันนี้ที่ได้ความรู้เรื่อง KM เข้ามาแทรก คือที่ผมเล่าทั้งหมด คือเดิมเรา ทำชุมชนเข้มแข็ง แต่ว่ามันกระท่อนกระแท่น ทำมาหลายปี แล้วแต่ก็ยังมองไม่ค่อยเห็น อนาคตมากนัก แต่ว่าหลังจากที่นี้เองๆ ส่วนราชการทั้ง 9 ส่วน ราชการมาคิดกันว่า น่าจะแก้ปัญหาคือ เป็น ตัวอย่างในเรื่องการเงินชุมชน และได้รูปแบบ ของ KM เข้ามาชัดเจนขึ้น ผม ก็เอาหลักการของ KM ในบางหลักการ เข้ามาปนกับกระบวนการ ชุมชนเข้มแข็ง ทำให้ชุมชนเข้มแข็งเราสมบูรณ์

ขึ้น และน่าจะรองรับได้ทุกๆ เรื่องที่จะเข้ามาสู่ระบบการ พัฒนาของชนบทต่อไป ผมก็เกริ่นนำเรื่องให้ทราบ ส่วนรายละเอียดคณณะจะได้เล่าเรื่องที่ได้ทำตัวอย่าง นำร่องต่อไป

พ.ต.นพ.ธัญญ์ อิงคะกุล :

ขอบคุณท่านอาจารย์วิชมนะครับ สังเกตนะครับว่าจังหวัดนครศรีธรรมราชน่าจะเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ได้ เริ่มต้นจากการมีผู้นำหรือผู้บริหารจังหวัดที่มีวิสัยทัศน์ที่ดี อีกทั้งอาจารย์เป็นผู้ที่รู้จักจริงนอกจากรู้จักจริงยังไม่พอครับ เรายังมาทำจริงด้วยและที่สำคัญคือต้องมีแกนนำหรือทีมงานที่ดี สิ่งนี้อาจารย์ทิ้งไว้ ผมคิดว่าเป็นเรื่องสำคัญน่าจะเป็นเรื่องของกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง แต่ถ้าเราเปลี่ยนมาใช้ในองค์กรของราชการ ไม่ทราบว่าจะได้มั้ย โดยเปลี่ยนเป็นกระบวนการองค์กรเข้มแข็งแต่ที่นี้องค์กรในส่วนของราชการหลายๆ ที่อย่างที่ผมเองเคยได้มีประสบการณ์เข้าร่วมกิจกรรมคงจะเป็นเรื่องของผู้นำจังหวัด นครศรีธรรมราชคงเป็นจังหวัดที่โชคดีที่มีท่านผู้ว่าที่มองเห็นถึงความสำคัญของการ นำการจัดการความรู้มาใช้ 6 ขั้นตอนที่อาจารย์ กล่าวไว้ หลายๆ ท่านคงจะได้จดและลองไปใช้ดู ไปกระตุ้นดูว่าให้ผู้นำในองค์กรหรือหน่วยงาน ของท่านว่ามันพอจะใช้ได้มั้ย องค์ประกอบที่อาจารย์กล่าวถึงทั้ง 5 องค์ประกอบก็สำคัญเช่นเดียวกัน คราวนี้อาจารย์บอกว่าเริ่มต้นที่ อาจารย์วิจารณ์ และอาจารย์ประพนธ์กล่าวถึงว่า KM เราเริ่มต้นจากจุดสำเร็จ มักเริ่มจาก ปัญหาที่เกิดขึ้นก่อนเสมอ แต่เรามองไปที่จุด สำเร็จว่าเราจะบริหารอย่างไร การจัดการความรู้ในส่วนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้เริ่มเป็นโครงการนำร่อง โดยที่นำโครงการในเรื่องการบริหาร

การเงินของชุมชน เนื่องจากว่าการเงินจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกันหลายๆ องค์กร คราวนี้เราลองมาฟังดูครับว่า เขาเริ่มต้นจากอย่างไร จะเอาองค์กรนั้นมาร่วมกับ องค์กรนี้ จะทำยังไงที่จะขอความร่วมมือกับหลายๆองค์กร ก็ขอเรียนเชิญอาจารย์ถ่มลองเล่าให้ฟังนิดนะครับว่าเราเริ่มต้นจากอะไรบ้าง อาจารย์ถ่มคือครูของคุณอำนวย ลองเล่าให้ฟังนะครับว่า คุณอำนวยยังต้องมีครูเลยครับ แล้ว CKO (Chief Knowledge Officer) ต่อไปไม่ทราบว่าจะต้องมีครูหรือเปล่าเชิญเลยครับ

อาจารย์ถ่ม ภคเมธาวิ :

ขอบคุณมากครับ ผมขอเริ่มด้วยบทบาทของมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ซึ่งตั้งอยู่ที่ จังหวัดนครศรีธรรมราชและเป็นมหาวิทยาลัย ที่ปวารณาตัวเองว่าจะช่วยเหลือจังหวัดนครศรีธรรมราช เพราะคนนครศรีธรรมราช เป็นผู้เริ่มเพื่อผลักดันให้เกิดมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ขึ้นมา โดยใช้สถาบันนี้เพื่อรับใช้จังหวัดนครศรีธรรมราช อันที่สอง มันเริ่มจากวิธีการของเจ้าชายสิทธัตถะ ก็คือ เราเห็นปัญหาของสภาพสังคมที่เป็นอยู่ใน ปัจจุบันที่เราบอกว่าชุมชนเราอ่อนแอ ความทุกข์ที่เกิดขึ้นคือทุกข์ที่เกิดขึ้นในสังคมเรา ระบบราชการ สถาบันการศึกษาชุมชน สังคมเองก็ค่อนข้างจะอ่อนแอทั้งระบบเพราะฉะนั้นปัญหานี้มาจากอะไร เมื่อค้นลงไปพบว่า พวกเรามีกำลังหรือมีความตั้งใจอยู่ทุกส่วน แต่ว่าพวกเราต่างคนต่างทำ ส่วนราชการที่ทำงานอยู่ในพื้นที่ของชุมชน ไม่ว่าจะป็นกรมการพัฒนาชุมชน การศึกษา นอกโรงเรียน สำนักงานเกษตรหรือโรงเรียนอะไรก็แล้วแต่ ก็จะมีแผนงานของกรมกองที่จะลงไปทำงานกับ ชุมชน เมื่อแผนงานของตนเองถูก

ตั้งงบไว้ ก็จะไปชวนผู้นำหรือไปสนับสนุนให้เกิดแกนนำ ของชุมชนขึ้นมาเพื่อจะทำงานกับหน่วยงานที่ตนเองรับผิดชอบ ต่างคนก็ต่างหวังดี แต่ชุมชนเองมีคนที่เป็นผู้นำเองค่อนข้างจำกัด เวลาที่หน่วยงานมาชวนก็ได้ผู้นำคนเดิมไป สามสี่หน่วยงานก็ได้ผู้นำคนเดิมไป ต่างคน ต่างทำ ชุมชนก็ไม่มีเอกภาพในการทำงาน งบประมาณที่ลงไปก็ลงไปในส่วนที่ตัวเองรับผิดชอบ เพราะฉะนั้นสภาพการที่เป็นอยู่ตอนนี้ แม้ว่าเราจะมีงบประมาณจำนวนมาก ลงไปในชุมชนในท้องถิ่นและมีเจ้าหน้าที่มีผู้นำ อันนี้ก็เป็นปัญหาที่หนึ่งที่เราพบเห็นกันอยู่ ผมเองก็มองว่าปัญหานี้ถ้าจะแก้ไข ก็จะต้องทำให้หน่วยงานซึ่งหวังดีกับชุมชนต้องมาทำงานร่วมกัน การทำงานร่วมกันก็ต้องใช้ความรู้ว่าการร่วมกันได้ เงื่อนไขก็คือเขาก็จะต้องทำงานบนฐานที่เป็นภารกิจที่เขาเกี่ยวข้องอยู่ เราก็เริ่มจับทางไปที่งานอะไรที่ภารกิจเขาเกี่ยวข้องกันอยู่มากที่สุด ก็พบว่ามีการเงินชุมชนที่หน่วยงานหลายๆ หน่วยงานที่จะต้องถือเป็นเป้าประสงค์ที่จะร่วมงาน

ด้วย อันนี้จะเล่าถึงที่มาของการลงไปทำเรื่องกลุ่ม การเงิน เราก็ต้องชักชวนซึ่งก็ต้องใช้ความรู้เหมือนกันว่า นโยบายของรัฐบาลได้มอบหมายให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หรือกรมการพัฒนาชุมชนรับผิดชอบ นโยบายใด เพราะว่าหน่วยงานต่างๆ ทำงานบนนโยบายต่างๆ ของรัฐบาล ก็เริ่มชักชวนกันไปคุย ถ้าตามภาษาท่านผู้ว่าฯ ก็เรียกว่าการสร้างประชาคมขึ้นมาก่อน ประชาคมของส่วนราชการก็จะมีธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตร ธนาคารออมสินผู้อำนวยการ การศึกษา นอกโรงเรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ค่อนข้างครบถ้วนมาพูดคุยกัน วันนั้นก็หลายท่านชวนกันคุยกันว่าถ้าเราจะทำงานร่วมกัน คือ จะให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในชุมชนเราจะทำอย่างไร ข้อแลกเปลี่ยนของประชาคมที่มา ร่วมครั้งนั้นก็บอกว่า เราน่าจะใช้กระบวนการ เรียนรู้เป็นเครื่องมือสำคัญ โดยให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันให้พี่สอนน้อง ให้กลุ่มที่สำเร็จไปสอนกลุ่มที่อ่อนแอกว่า โดยใช้กระบวนการ เรียนรู้กันในชุมชน นั่นเป็นข้อสรุปที่ได้จากที่ประชุม และได้มอบหมายให้ผมซึ่งได้ชักชวนให้มีการคุยกันเรื่องนี้ไปลองทำเป็นโครงการขึ้นมา เพื่อจะให้เห็นถึงแนวทางวัตถุประสงค์ของการดำเนินการ ผมเองเผชิญได้เรียนรู้จากสถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคมบางส่วน ก็คือได้รับแนวคิดการจัดการความรู้มาด้วย จึงเห็นว่าวิธีการ ข้อคิดเห็นที่ผู้เข้าร่วม ในประชาสังคมวันนั้นเสนอ มันน่าจะใช้การจัดการความรู้เป็นเครื่องมือได้ ผมก็เลยเอาแนวคิดการจัดการความรู้ใส่เข้าไปในโครงการ ก็เลยใช้คำว่าจัดการความรู้เพื่อพัฒนา องค์การการเงินชุมชน ในนครศรีธรรมราช หรือใช้แนวคิดที่ว่าเราต้องมาทำงานร่วมกันอย่างมีเป้าหมาย โดยการ

จัดการความรู้ เพราะฉะนั้นกระบวนการในการชักชวน หน่วยงานต่างๆ เข้ามาร่วมงาน เพื่อจะทำภารกิจนี้ก็ต้องทำความเข้าใจในเรื่องแนวคิด ของการจัดการความรู้ ซึ่งเราเริ่มตั้งแต่วันที่ 15 กุมภาพันธ์ หลังจากนั้นที่ประชุมก็เห็นว่า ถ้าจะทำเรื่องนี้ให้ครอบคลุมขึ้น เราน่าจะชวนหน่วยงานอื่นเข้ามาร่วมด้วย ก็นึกได้ว่าน่า จะมีหน่วยงานอะไรบ้าง สุดท้ายก็ได้ทั้งหมด 9 หน่วยงานคือ สหกรณ์จังหวัด สำนักงานเกษตรจังหวัด ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารออมสิน ศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียน มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ และ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช การทำโครงการนี้ในเริ่มต้น เราเริ่มที่สามกลุ่มของสามตำบล โดยกรมการพัฒนาชุมชนเลือกขึ้นมาก่อน เพื่อที่จะทดลองการทำงานร่วมกันในครั้งนี้ ในขณะที่ทำงานไป การจัดการความรู้ ความเข้าใจของผมอาจไม่ค่อยตรงกับของสถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม แต่วัดกันที่ความสำเร็จ ผมคิดว่าทุกคนที่มาร่วมในการจัดการความรู้คือนักเรียน แต่เป็นการเรียนรู้ อย่างมีเป้าหมายและวัดผลกันที่ความสำเร็จว่าเราบรรลุเป้าหมายนั้นหรือไม่ อันนี้คือหลักคิดที่ 1 อันที่ 2 ก็คือว่าเราจะพยายามแบ่งบทบาทของผู้ที่เข้ามาร่วม ซึ่งเราใช้แนวของสถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคมบางส่วนเราก็แบ่งบทบาทว่าหนึ่งคือคุณเอื้อก็คือผู้บริหาร ซึ่งมีกลไกในเชิงโครงสร้างที่จะกำกับดูแลหรือมอบอำนาจให้กับผู้ปฏิบัติเราเรียกว่าคุณเอื้อ ส่วนที่ 2 เราเรียกคุณอำนวย เป็นส่วนของภาคราชการที่จะเข้าไปทำงานสนับสนุนชุมชนก็ใช้ศัพท์ที่คุณอำนวย เป็นวาทะกรรมที่ผมคิดว่าเข้าใจง่าย ดีก็เอามาใช้ทับศัพท์ไปเลย ส่วนที่ 3 เราเรียก คุณกิจ ก็คือผู้ปฏิบัติงานของชุมชน

“

เราน่าจะใช้กระบวนการเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำคัญ โดยให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ให้พี่สอนน้อง ให้กลุ่มที่สำเร็จไปสอนกลุ่ม ที่อ่อนแอกว่า โดยใช้กระบวนการเรียนรู้กันในชุมชน นั้นเป็นข้อสรุปที่ได้จากที่ประชุม

”

เป็นตัวละครที่เล่นเป็นตัวแสดงหลัก ก็จะเป็นกรรมการของกลุ่มการเงิน ซึ่งจะเป็นคนปฏิบัติงานอยู่ในหน่วยงานของชุมชน ก็จะมี 3 องค์ประกอบ ผมก็ใช้วิธีการแบ่งออกเป็น 3 วง คือบทบาทมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์นั้นตอนนี้ที่ทำก็เป็นเสมือนกับเอาวิคิดิธ เอนแนวทางของการจัดการความรู้มาผสมผสานกับแนวคิดของผู้ที่จะมาร่วมโครงการ หมายความว่าใช้ความรู้สองส่วน ความรู้ส่วนในก็คือว่า ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดที่ท่านเล่าให้ฟังท่านพบปัญหาตัวเองแล้วคือท่านมีทิศทางที่จะทำงานส่วนหนึ่ง หรือว่าทางธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรหรือทางกรมการพัฒนาชุมชนก็มีปัญหา มีความตั้งใจส่วนหนึ่ง นี่เป็นทุนที่หน่วยงานต่างๆ มีอยู่ ไม่ใช่เราไปเริ่มแบบผลักดันขับเคลื่อนทั้งหมด เราใช้ความรู้ว่าทุกหน่วยงานต่างๆ มีงานหน้าตักอยู่ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมายและต้องการที่จะมีการพัฒนาชุมชนด้วยความตั้งใจเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ผมก็เป็นเพียงผู้ประสานเอาความรู้ภายนอกเข้ามาจัดระบบเพื่อให้ความหวังดีเหล่านั้นแสดงศักยภาพออกมาอย่างเต็มที่ นี่คือบทบาทของผมที่แสดงใน

“

ผมคิดว่าทุกคนที่มาร่วมในการจัดการความรู้
คือนักเรียน แต่เป็นการเรียนรู้อย่าง
มีเป้าหมาย และวัดผลกันที่ ความสำเร็จ
ว่าเราบรรลุเป้าหมายนั้นหรือไม่
อันนี้คือหลักคิดที่ 1
อันที่ 2 ก็คือว่าเราจะพยายามแบ่งบทบาท
ของผู้ที่เข้ามาร่วม

”

ละครบนี้ เพราะฉะนั้นก็จะแบ่งเป็น 3 วง คือ วงคุณเอื้อก็คือหัวหน้าหน่วยงานทั้ง 9 หน่วยงาน อยู่ในกลุ่มนักเรียน ใช้คำว่านักเรียนนะ ผมก็เป็นนักเรียนด้วยเหมือนกัน วงที่ 2 ก็จะเป็นคุณอำนวยก็จะเป็นส่วนปฏิบัติของภาคสนับสนุนของภาค ราชการที่ลงไปทำงานชุมชน ส่วนที่ 3 คือ คุณกิจก็คือชุมชนเอง เมื่อเราคิดโครงการในตอนแรก 3 หมู่บ้านเราลงทุนกันเอง ใครที่มีทรัพยากรอะไรก็ต้องแบ่งปันกันเอง ใครที่มีรถก็ร่วมลงไป ถ้ายกเอกสารร่วมกันถ่าย เป็นการทำให้แบบมีส่วนร่วมของหน่วยงาน แต่ตอนที่เรากำกัน 3 หมู่บ้าน ผมได้ตั้งความหวัง ไว้แล้ว เพราะมีความรู้เรื่อง CEO อยู่ ตอนนั้นไม่รู้ว่าคุณผู้ว่าฯคิดสมมุติอย่างนี้ ที่จริงผมไม่รู้จักท่านผู้ว่าฯวิชมมาก่อน ทราบว่าท่านเป็นนักวิชาการ แต่ในตอนนั้นก็คิดว่า ท่านจะลงมาเล่นลีกซึ่งอย่างนี้ มองว่าท่านจะมาเอื้ออำนวยให้เราทำงานได้คล่องตัวขึ้น ก็เลยคิดว่าจะไปขอพบ CEO เพื่อเป็นเจ้าภาพในงานนี้ โดยเราจะขยายเป็น 3 ตำบล 3 หมู่บ้าน 3 กลุ่มก่อน ก็ได้ชักชวนคุณเอื้อทั้งหลายไปพบท่านผู้ว่าฯ เพื่อจะคุยแนวคิดนี้ให้ท่านฟัง ปรากฏว่าท่าน

รับฟังไม่นาน ท่านเข้าใจอย่างรวดเร็ว เพราะว่าท่านเดิมที่มีอยู่มหาศาลอย่างที่ท่านเล่าให้ฟัง มีท่านเดิมทำงานมามากแล้ว พอฟังแล้วท่านสามารถจับหลักได้หมดเลย ซึ่งคุยได้ดีกว่าพวกเราเสียอีก คุยได้ครบถ้วนทั้งหมด เพราะฉะนั้นก็เป็นการประสานกัน ท่านเดิม เมื่อเราขยายเป็น 3 ตำบล จัดระบบการเรียนรู้ เราก็ออกแบบว่า จะต้องมีส่วนที่เป็นนักเรียน 3 วงที่ทำงานร่วมกัน วงคุณเอื้อ ก็น่าจะมาพูดคุยกันถึงบทบาทที่จะมาสนับสนุนให้ผู้บังคับบัญชาที่เป็นคุณอำนวย อย่างเช่น ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน ก็เป็นผู้ อำนวยการศึกษาออกโรงเรียน ระดับจังหวัด ก็จะสนับสนุนให้ครูอาสาที่ทำงานอยู่ในพื้นที่ ไปทำงานสนับสนุนชุมชนให้มีประสิทธิภาพจะไปหนุนจะไปเอื้อ จะไปอำนวยความสะดวกอย่างไรอันนี้คือบทบาท คุณเอื้อ ส่วนที่ 2 บทบาทคุณอำนวยในวง ก็คือว่าเจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่ไปทำงานกับชุมชนจะไปทำงานสนับสนุนชุมชน ให้มีประสิทธิภาพอย่างไร ส่วนที่ 3 จะเป็น คุณกิจ ซึ่งจะเป็นนักเรียนที่จะต้องเรียนรู้กัน เพื่อเป้าหมายที่ตั้งไว้ในงานที่เขาทำอยู่ คือ ทำงานเรื่องการเงิน ประสบความสำเร็จ เพราะว่าเราใช้โมเดลปลาทุหรือปลาตะเพียนของสถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคมเป็นตัวนำเสนอในการทำงานที่พูดถึงนี้ก็ต้องมีการเรียนรู้ไป เพราะว่า มันไม่มีรูปแบบสำเร็จรูป ในวงคุณเอื้อที่เป็นนักเรียนค่อนข้าง จะมีข้อจำกัดนิดนึง เพราะว่าหลายหน่วยงาน เราไม่สามารถไปชักชวนหรือสร้างความเข้าใจได้อย่างครบถ้วนก็อาจจะขาดการมีส่วนร่วม มีชื่อว่าเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหรือร่วมมือ แต่ในทางปฏิบัติอาจจะไม่ได้เข้ามาคลุกคลีมากนัก อันนี้ส่วนที่หนึ่งของคุณเอื้อ ส่วนที่ 2 ซึ่งเป็นจุดสำคัญที่ผมเน้นในการ

ทำงานนี้ก็คือคุณอำนวย เพราะว่าแนวคิดเรื่อง การจัดการความรู้ ถ้าเราไม่สามารถจัดการให้ เป็นรูปธรรมขึ้นมาได้ ในการปฏิบัติแล้วก็จะ เป็นเพียงความฝัน เป็นเพียงวาทะกรรมที่มัน ลอยๆ อยู่ เราสร้างรูปธรรมขึ้นมาให้ได้ว่ามัน มี รูปธรรมอย่างไร คุณอำนวย เราก็ใช้เรื่องราวที่เป็น บทเรียน เราบอกว่า เป็นนักเรียนต้องมี เนื้อหาในการเรียน ก็คือว่าเขาจะต้องลงไป ปฏิบัติการในชุมชนในหน้าที่ของการสนับสนุน การเรียนรู้ แล้วก็เอาเนื้อหาที่เขาไปทำมาพูด คุยแลกเปลี่ยนกัน เพื่อจะพัฒนาตนเองไปสู่ เป้าหมายที่ตั้งไว้ คือต้องการเป็นคุณอำนวย มีอาชีพ คือทำงานสนับสนุนชุมชน ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ คือเป็นคนเก่ง มีความสามารถ ช่วยชุมชนบรรลุผลได้อย่างแท้จริง นี่คือนิยาม ของคุณอำนวย เพราะฉะนั้นการลงไป ทำงานกับชุมชน เขาต้องพัฒนาฝีมือตนเอง ทุกขั้นตอน ทำอย่างไรเขาถึงจะสามารถไป สนับสนุนชุมชนให้ทำงานที่ชุมชน ตั้งเป้าหมาย

ไว้ให้บรรลุผลนี่คือเนื้อหาที่เขาเรียน เราก็ใช้วิธี นี้ในการจัดวงเรียนรู้กัน เราก็ออกแบบให้มีคุณ อำนวยอำเภอละ 3 คน มาจากศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียน กรมการพัฒนาชุมชน องค์การ บริหารส่วนตำบล และมาจากหน่วยงานอื่นๆ ร่วมเป็นทีมตำบลละ 3 คน เวลาคุณอำนวยลง ไปจัดกระบวนการเรียนรู้ในพื้นที่ในตำบล เป้าหมายที่ทีมอื่นๆ ก็อาจจะไปร่วมด้วยถ้ามีเวลา ในขณะเดียวกัน เวลาของเราจัด ที่อื่นก็มา ร่วมด้วย นอกจากร่วมในเวทีปฏิบัติการใน พื้นที่แล้ว เราก็จะมีการมาร่วมกันในเวทีของคุณ อำนวย แต่ละท่านก็จะเอาเนื้อหาที่ไปทำ มาคุยกันว่าเราลงไปจัดเรื่องอย่างนี้ แล้วมี อุปสรรคอย่างไร เราอ่อนเรื่องอย่างนี้อยู่ต้อง รู้จักชุมชนมากขึ้น เราจะต้องมีความสามารถ เรื่องการ จัดกระบวนการ เราจะต้องฝึกการจับ ประเด็น ฝึกการประสานงาน ฝึกการนำ กระบวนการ ในเวทีเหล่านี้คือเนื้อหาที่มากุ่ กัน ในเวทีคุณอำนวย ผมก็เป็นเหมือนครู

กระบวนการอีกทีหนึ่ง คือเหมือนว่าเป็นคนที่ช่วยให้การเรียนรู้มีสีสัน สนุกสนาน มีความรื่นเริง พร้อมกับมีเนื้อหาด้วย โดยเราต้องจับที่เป้าหมายของคุณอำนวยให้ชัดเจนว่า สุดท้ายแล้วเราต้องไปการไปสู่การเป็นคุณอำนวยมืออาชีพ เช่นนั้นทุกคนจะรู้สึกได้ว่าตัวเองได้เรียนรู้ได้เพิ่มศักยภาพของตนเองไปเรื่อยๆ อย่างที่อาจารย์ประเวศพูดว่า ถ้าเราได้ปลดปล่อยศักยภาพของตนเองจะมีความสุขขึ้นมา เกิดความคิดว่าเรามีความสามารถ มีคุณค่า มีประโยชน์ต่อสังคม ก็จะเกิดความสุขขึ้นมา เพราะฉะนั้นในกระบวนการที่เราทำตรงนี้ก็จัดห้องเรียนของคุณอำนวยอย่างต่อเนื่องในขณะเดียวกันในเวทีของคุณกิจที่เราใช้คุณอำนวยก็จะไปชักนำผู้นำในชุมชนไม่ว่าจะเป็นกองทุนหมู่บ้านกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตธนาคารหมู่บ้านทั้งหลายทั้งปวงที่เป็นกลุ่มการเงินในชุมชนมาพูดคุยกัน โดยใช้วิธีการคล้ายคลึงกันก็คือว่า ให้กลุ่มการเงินเหล่านี้ วางเป้าหมายหรือวิสัยทัศน์ในการพัฒนาของกลุ่มของตนเอง เนื่องจากที่ผ่านมา กลุ่มเหล่านี้อาจจะทำงานแบบไปเรื่อยๆ หรือไม่ได้ตั้งรับกับสถานการณ์ที่เข้ามาสักเท่าไร เพราะฉะนั้น คุณ

อำนวยก็ไปชักชวนให้กลุ่มเหล่านี้ว่าน่าจะมาร่วมกันคิดว่าเราน่าจะมีเป้าหมาย หรือ ทิศทางในการพัฒนากลุ่มอย่างไร นั่นก็คือ ส่วนหัวปลาถ้าพูดตามโมเดลปลาตะเพียน ปลาหัวของสถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม เป็นรูปแบบ กลุ่มการเงินที่เข้ามาด้วยกันนี้ เราใช้ระดับตำบลเป็นขอบเขตการทำงาน ก็จะชักชวนทั้งหมดเลยมาพูดคุยกัน ว่ามีเป้าหมายอย่างไรบ้าง หลังจากกำหนดเป้าหมายแล้ว เราก็เริ่มจากกำหนด กระบวนการเรียนรู้ โดยให้กลุ่มการเงินที่มีความสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มที่อ่อนแอกว่า แลกเปลี่ยนกันในระดับและเรียนรู้กันข้ามตำบล และก็ไปดูงานที่อื่น ก็เป็นหลักการจัดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีเป้าหมาย เพราะฉะนั้นเราต้องจับเป้าหมายไว้ให้มั่นว่าเราต้องการจะพัฒนาการเงินไปสู่เป้าหมายอะไร เป้าหมายต้องการเป็นสถาบันการเงินของตำบล เป้าหมาย ต้องการเพิ่มประสิทธิภาพมากขึ้น เป้าหมาย ต้องการสมาชิกเพิ่มขึ้น ต้องการทำให้ชุมชน เราเกิดกองทุนสวัสดิการที่เอื้อให้สมาชิกทุกคน มีความมั่นคงทางสวัสดิการ อันนี้กลุ่มการเงินที่ตั้งเป้าหมายให้ชัดเจน แล้วคุณอำนวย ก็จะลงไปสนับสนุนการเรียนรู้ส่วนนี้ เมื่อลงไปทำเรื่องเหล่านี้ก็เอาความรู้ หรือ ประสบการณ์แลกเปลี่ยนในห้องเรียนของคุณอำนวย คุณกิจก็ถือว่าใช้งานหน้าตัดกันแหละเป็นการทำงาน เพราะฉะนั้นทุกส่วนก็ถือว่า มีการเรียนรู้ที่มีเป้าหมายที่มีเข็มทิศหรือ เข็มมุ่งที่นำทางที่จริงแล้วเราออกแบบให้มีวง คุณเอื้อด้วย แต่ว่าวงคุณเอื้อไม่สามารถเป็นจริงได้ ไม่สามารถทำให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อจะคุยกันว่าหน่วยงานทั้ง 9 หน่วยงาน จะสนับสนุนให้คุณอำนวยไปทำงานกับชุมชน ให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร

“

เราอ่อนเรื่องอย่างนี้อยู่ต้องรู้จักชุมชนมากขึ้น
เราจะต้องมีความสามารถเรื่อง
การจัดกระบวนการฝึกการจับประเด็น
ฝึกการประสานงาน
ฝึกการนำกระบวนการ ในเวทีนี้ คือเนื้อหา
ที่มาคุยกันในเวทีคุณอำนวย

”

วงนี้ไม่เกิด เนื่องจากข้อจำกัดอย่างที่ว่า แต่ว่าลำดับต่อไปท่านผู้ว่าซึ่งเป็นประธานคุณเอื้อประธาน คุณอำนวยเข้าใจแนวคิด ได้ลงมาสนับสนุน ลงมาให้การสนับสนุนทั้งกำลังแรงใจ และงบประมาณ ก็มีแนวโน้มว่าเราจะจัดระบบในเรื่องนี้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นอนาคตที่เราจะทำต่อไปของจังหวัดนครศรีธรรมราช ขึ้นตอนที่เรากำลังทำตอนนี้ ก็เริ่มจะจับทางได้แล้ว ไม่ว่าจะเป็นอย่างคุณอำนวย ซึ่งตอนแรกที่เข้ามาตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ก็จะสะเปะสะปะกับแนวคิด ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ที่เป็นปลายทางที่สุดก็ตรงกับที่ท่านผู้ว่าพูด คือต้องการสร้างชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งมาจากทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสุขภาพ เรื่องการเงิน เรื่องอาชีพ การเงินชุมชนเป็นเพียง anti point หรือจุดที่เราเข้าไปร่วมกับชุมชน ซึ่งเป็นจุดที่เรามองว่าสามารถเชื่อมโยงความร่วมมือได้มากที่สุด ต่อไปเราต้องขยายงานมากขึ้น โดยให้ส่วนงานไม่ว่าจะเป็นเกษตรตำบลเข้ามาส่งเสริมอาชีพ ซึ่งต้องเข้ามาทำงานอย่างบูรณาการ อันนี้ก็เป็นแผนที่เราคิดว่าจะผูกโยงคุณเอื้อ คุณอำนวย ทั้งหมดรวมกัน โดยเอาแผนหน้าตัดมาดูกัน แล้วก็ลองไปทำ แล้วก็ใช้การทำงานนั้นแหละ มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในห้องเรียน เราคิดว่า จะกระจาย แนวคิดนี้ออกไปทุกอำเภอ ทุกตำบลให้เกิดห้องเรียน ที่ผมประทับใจที่สุดของโครงการนี้ที่เราทำ ก็คือว่าความรู้สึกที่ผมรู้สึกดีใจว่าที่เราเรียนกันนี้ นักเรียนที่เป็นคุณอำนวย เกิดความรู้สึกว่าเป็นนักเรียนขึ้นมา เพราะเมื่อก่อนคุณอำนวยรู้สึกว่าเป็นผู้รู้ เป็นครู มักจะลงไปสอนชุมชน ให้ความรู้ชุมชน แต่พอกระบวนการนี้ได้จัดระบบลงตัว ทุกคนรู้สึกว่าจะลงไปชุมชนเป็นนักเรียน ไม่ใช่ครู เป็นผู้รู้ไปสอนไปให้คำชี้แนะชุมชน แต่ลงไปในฐานะนักเรียน เพราะ

“

เราต้องจับเป้าหมายไว้ให้มัน
ว่าเราต้องการจะพัฒนากลุ่มการเงิน
ไปสู่เป้าหมายอะไร

”

ฉะนั้นที่เขาลงไปชุมชน เขาจะต้องประเมินตนเองว่า เขาทำได้แล้วหรือเปล่า เขาจะต้องปรับปรุงตัวเองในเรื่องอะไรเพิ่มเติมขึ้นอีก เพราะฉะนั้น บทบาทหรือว่าเจตคติที่เปลี่ยนแปลงตรงนี้เป็นเงื่อนไขสำคัญ ถ้าเราเปลี่ยนตรงนี้ได้ มัน ก็จะเกิดกระบวนการเรียนรู้ทุกภาคส่วน ซึ่งเป็นเป้าหมายที่เราตั้งไว้คือสังคมฐานความรู้ หรือใช้การเรียนรู้เป็นเครื่องมือหรือใช้การเรียนรู้ที่นำไปสู่เป้าหมายด้วย ไม่ใช่การเรียนรู้ลอยๆ อันนี้ก็เป็นเนื้อหาในส่วนแรกที่จะแลกเปลี่ยนในช่วงนี้

พ.ต.นพ.ธัญญ์ อิงคะกุล :

ขอขอบคุณอาจารย์กัมศรีครับ สังเกตนะครับ ว่าถ้าเราปฏิบัติจริงเราสามารถเล่าได้คราวหน้า สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม อาจต้องรบกวนคนละชั่วโมง ยี่สิบนาทีนี้ อาจจะไม่พอนะครับ เพราะว่าพอไปเล่าถึงกระบวนการส่วนที่สำคัญจริงๆ ของการนำไปใช้คือกระบวนการมากกว่า บางทีเราเรียนทฤษฎีซะมาก ฟังเสร็จพอออกจากห้องก็สูนยครับ กลับไปถ้าเราไม่ใช่คุณเอื้อ เราเป็นคุณอำนวยเราจะทำอย่างไร เราจะไม่รู้จะเริ่มจากตรงไหน สิ่งที่ว่าอาจารย์กัมเล่ามา เป็นระยะเวลาหกเดือน ผมขออนุญาตในห้องประชุมนะครับ ไม่ทราบว่ามีที่ไหนยังไม่เริ่มทำ KM บ้างครับ ขอยกมือได้ไหมครับ ยกเลยครับที่ไหนที่ทำ

แล้วครับ แล้วที่ไม่ยกละครับ ยังไม่แน่ใจว่าทำแล้วหรือเปล่าใช่ใหมครับ คือไม่ยากให้ตกใจ ฟัง อาจารย์ก็แล้ว ทำไมกระบวนการดูซับซ้อน แล้วถ้าคุณเอื้อ ไม่ช่วยแล้วเราจะทำได้หรือไม่ อะไรเช่นนี้ ลองฟังดูครับว่าแรกเริ่มจากที่ อาจารย์ก็มาแล้วเราวางโครงงานอย่างนี้ แล้วมีศัพท์ใหม่อีกแล้วครับ ประธานคุณเอื้อ ครูคุณอำนวย อาจจะเป็นก๊วนคุณกิจอะไรแบบนี้ นะครับต่อไป ตรงนี้เนื่องจากว่าเรามีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์บวกกับมีคนทีวางโครงการมาก่อนแล้ว ทำให้โครงการดูเหมือนจะราบรื่น แต่จริงๆ ผมเชื่อว่า ในกระบวนการทั้งหลายคงจะมีปัญหา อยู่ไม่มากก็น้อย แต่คราวนี้เราไม่ย่อท้อ เราทำต่อไป และดูซิว่า แรงผลักดันจากเราจะสามารถนำไปสู่ความสำเร็จได้หรือเปล่า สิ่งที่เราเน้นนิดนึง สังเกตว่า อาจารย์สองท่านเน้นจากผู้ว่าวิชม ก็คือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเดียวกันไม่พอ ถ้าเราไม่มีหัวปลาที่มองไปทางเดียวกัน ก็กลายเป็นพูดสะเปะสะปะ และอาจารย์ก็ได้เห็นว่า ทุกคนที่เข้ามาต้องเป็นนักเรียน คือเราพร้อมที่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้และมีความชำนาญกัน ตรงนี้คือส่วนที่สำคัญ จากหัวปลามาสู่ตัวปลา ส่วนหางปลาอาจไม่ได้พูดถึงเยอะ เนื่องจากว่าตรง

“

เมื่อก่อนคุณอำนวยรู้สึกว่าเป็นผู้รู้ เป็นครุ้มักจะไปสอนชุมชน ให้ความรู้ชุมชน แต่พอกระบวนการนี้ได้จัดระบบลงตัว ทุกคนรู้สึกว่าลงไปชุมชนเป็นนักเรียน ไม่ใช่ครู เป็นผู้รู้ไปสอนไปให้คำชี้แนะชุมชน แต่ลงไปในฐานะนักเรียน

”

นี้เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกันอยู่ ทำมาประมาณหกถึงแปดเดือน ที่เริ่มทำจริงๆ คือหกเดือน เราได้ขนาดนี้แล้ว คราวนี้เป็นโอกาสดี เราลองมาฟังดูว่าหนึ่งในกลุ่มของ คุณเอื้อ อาจารย์ไสภณ ในฐานะที่อาจารย์เป็น คุณเอื้อ อาจารย์ก็ไม่ได้กล่าวถึงนิดหน่อยว่า วงของคุณเอื้อมีปัญหาว่าบางที่ก็มาบาง ก็ไม่ให้ความร่วมมือ แต่ในฐานะที่อาจารย์ให้ความร่วมมือ อาจารย์มีมุมมองอย่างไร ในการเป็นคุณเอื้อว่า เราทำแล้วเป็นอย่างไร ทำแล้วมีความสุขหรือไม่ ผลที่ได้ตามที่เราคาดหวังหรือไม่ ขอเรียนเชิญ อาจารย์ครับ

อาจารย์ไสภณ คงจังหวัด :

ครับก็ขอขอบคุณผู้ดำเนินรายการ ท่านผู้มีเกียรติที่เคารพ ผมเป็นตัวแทนของคุณเอื้อ ปัจจุบันนี้เป็นผู้อำนวยการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช คงจะพอทราบบทบาทของคุณอำนวย คุณเอื้อ และคุณกิจบ้างแล้ว ในส่วนของการเรียนรู้ของจังหวัดนครศรีธรรมราชหลังจากที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นชอบการจัดการเรียนรู้การเงินแล้ว ส่วนงานต่างๆ เราก็ถือว่า จริงๆ แล้ว การจัดการความรู้บางที่ เราต้องจัดการ เพราะว่าเรามีปัญหาเหมือนกัน ปัญหาที่เหมือนกันคือว่า ในเรื่องขององค์กร ชุมชนในเรื่องของกลุ่มการเงินนั้น ชาวบ้านสับสน หน่วยราชการที่เราพูดถึง 9 หน่วยที่ลง ไปก็ให้ความรู้แก่ชาวบ้านไม่เหมือนกัน ชาวบ้านมาพึ่งธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตรวันนี้ พุ่งนี้ไปพึ่งธนาคารออมสิน แล้วสับสนว่าจะเอาอย่างไรกันแน่ ที่สำคัญหน่วยงานนั้นไปสร้างองค์กรของตัวเองขึ้นมาในพื้นที่ก็มีความเป็นเจ้าของ ในองค์กรนั้นอีก มันทำให้ชุมชนแทนที่จะมี

ความรักความสามัคคีเขาก็เกิดความแตกแยกกันในส่วนหนึ่ง เหมือนกับว่าวันนี้สมัยที่เราเรียนหนังสือทุกคนก็คงเข้าใจว่า ทำไมการพัฒนาเราไม่ยั่งยืน เราก็มองว่า ส่วนราชการนั้นไม่ประสานงานกัน วันนี้ผมเป็นคุณเอื้อ ผมเป็นหัวหน้าส่วนราชการ ความหวัง ความตั้งใจของผมตั้งแต่เรียนหนังสือจนเริ่มทำงาน คือ อยากที่จะทำงานแบบบูรณาการกัน เมื่อโครงการนี้เข้ามาความตั้งใจเดิมนั้นก็ ประสบความสำเร็จ ต้องยอมรับว่าที่ผ่านมา การพัฒนาองค์กรโดยเฉพาะองค์กรหนึ่งองค์กรใดเท่านั้น องค์กรไหนโตก็จะมีส่วนราชการ ไปรุ่มขึ้นชมยินดี องค์กรไหนล้มเหลวก็จะมีใครดูแล ในที่สุดงบประมาณอะไรต่างๆ ก็ไปลงกับองค์กรนั้นละครับ เข้มแข็งอยู่องค์กรเดียว เราคาดว่าต่อไปนี้องค์กรที่ผ่านการเรียนรู้แล้วต้องเป็นองค์กรที่เข้มแข็ง ในคณะทำงานของการจัดการเรียนรู้จะมีทั้งหมด 3 วง ผมจะเข้าไปดูอีกที วงแรกคือ วง คุณเอื้อ คือหัวหน้าส่วนราชการที่จะต้องให้การสนับสนุนการทำงาน วงที่สองก็คือ วงคุณอำนวย ก็คือพนักงานในสังกัดหน่วยราชการนั้น วงสุดท้ายก็คือวงคุณกิจ ซึ่งจะเห็นว่าวงคุณเอื้อนั้นคือทีมผู้บริหารนั่นเอง คุณอำนวยนั้น

“
**ปัญหาที่เหมือนกันคือว่า
 ในเรื่องขององค์กร
 ชุมชนในเรื่องของกลุ่มการเงินนั้น
 ชาวบ้านสืบสวน
 หน่วยราชการที่เราพูดถึง 9 หน่วย
 ที่ลงไปก็ให้ความรู้แก่ชาวบ้านไม่เหมือนกัน**
 ”

ทางส่วนราชการต้องสรรหาคนที่มีความรู้และความตั้งใจที่จะเป็นแกนกลางที่จะเข้าไปเรียนรู้กับชุมชน ส่วนวงคุณกิจนั้น คือองค์กรเครือข่ายชุมชน ผู้ที่สมัครใจเข้าเรียนรู้ ควบบทบาทแต่ละวง วงคุณเอื้อ เวลาเราทำงาน เป้าหมายบทบาทจะมี อย่างของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรปีนี้ ธนาคารสำนักงานใหญ่ ซึ่งวัดเลยว่าต้องเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้ได้เท่าไร ยกตัวอย่างว่ากลุ่มการเงินปีนี้ ผมจะต้องทำกลุ่มการเงินให้เข้มแข็งอำเภอละหนึ่งกลุ่ม 21 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ เพราะฉะนั้นเราต้องทำแล้วอันนี้ อันที่สองคือคุณเอื้อต้องทำงานอย่างบูรณาการ มาพูดคุยกันว่าเราจะกำหนดทิศทางการทำงานอย่างไรต่อไปในการส่งเสริมให้ความรู้กลุ่มการเงินหรือพี่น้องประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช เราต้องมีกรอบและแนวคิดที่เหมือนกัน ไม่ใช่ต่างคนต่างทำ เอาความรู้จากชาวบ้านที่มีอยู่ เอาความรู้ที่เป็นความรู้เปิดเผยที่เราสามารถที่จะเรียนรู้ได้มาแลกกัน ที่สำคัญคือคุณเอื้อเราจะต้องสนับสนุนกันในเรื่องของคนและงบประมาณลงไป จังหวัดนครศรีธรรมราชโชคดีที่ท่านผู้อำนวยการศูนย์ฯ CEO ลงไปให้ แต่ส่วนหนึ่งก็ยังไม่พอ ส่วนราชการเราที่มีโครงการมีแผนงาน

ซึ่งในแผนงานนั้นๆ ก็จะมีผู้รับผิดชอบ จะมิงบประมาณและมีกิจกรรมอยู่แล้ว ส่วนนี้มาทำร่วมกัน ในวงของคุณอำนวยที่เป็นตัวแทนของหน่วยราชการนั้น คุณอำนวยเองก็ต้องเป็นคนที่มีใจรักในเรื่องเหล่านี้ มีหน่วยก้านดี มีความสมัครใจที่จะทำงาน สามารถที่จะประสานงานระหว่างคุณกิจกับคุณเอื้อได้ และต้องมีความเข้าใจในเรื่องวิทยาการกระบวนการ คุณอำนวยนั้นไม่ได้ทำหน้าที่เป็นครู แต่ทำหน้าที่เป็นวิทยากรกระบวนการดึงความรู้ของผู้ที่มาเรียนรู้ที่มีศักยภาพมาเผยแพร่และเอามาใช้ในโอกาสต่อไป และที่สำคัญต้องมีการบันทึกไว้ สรุปก็คือคุณอำนวยก็คือ แกนหลักของกระบวนการของเรา ส่วนคุณกิจ คือชุมชน คือกลุ่มนั่นเอง ซึ่งก็ต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตลอดเวลา และสามารถที่จะช่วยตัวเองได้ และต่อ ยอดเป็นสถาบันการเงิน ชุมชน เป็นองค์กรชุมชน และต่อไปจะเป็นอะไร ก็เป็นกองทุนหมู่บ้านต่อไปก็จะเป็นสถาบันการเงินชุมชน อนาคต

จะเป็นอย่างไร นั่นใช่หรือไม่ นั่นคือเรื่องที่เราคาดหวังให้คุณกิจ จะต้องพัฒนาต่อยอดต่อไป ส่วนที่เราคาดหวังให้เกิดคือชุมชนเข้มแข็ง ที่ผ่านมามันต้อง ยอมรับว่าที่เราพูดว่าชุมชนเข้มแข็ง เราพัฒนากลุ่มโดยพัฒนาแบบปีนพัฒนาปีหน้า พัฒนากลุ่มเดิม อยากรู้จะเห็นกลุ่มที่มันเข้มแข็งแล้ว ในระดับตำบลหรือหมู่บ้านแล้วไปช่วยเหลือคนอื่น เพราะฉะนั้นอาจทำหน้าที่คุณอำนวย ในลักษณะเพื่อนช่วยเพื่อน ให้เพื่อนเข้มแข็ง อย่างนั้นแหละชุมชนจึงจะเข้มแข็งจริงๆ ซึ่งใน แต่ละวงก็จะเกิดพลังเรียนรู้แบบทวีคูณ วงคุณเอื้อ วงคุณอำนวยและวงคุณกิจ ก็จะมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการเชื่อมโยง และมีการสรุปทบทวน ซึ่งทั้งสามวงนี้ต้องมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนกันอยู่ตลอดเวลา นอกจากเราแลกเปลี่ยนกันในวงกันเองแล้ว จะต้องแลกเปลี่ยนกับคุณอำนวยด้วย ซึ่งก็จะเกิดชุมชนที่เรียกว่าชุมชนความรู้หรือคลังความรู้ซึ่งจะเป็นแกนความรู้จริงๆ ที่ได้มาจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการเชื่อมโยงและการสรุปทบทวน ส่วนคุณเอื้อมีความคาดหวังว่าชุมชนเข้มแข็งสามารถช่วยตัวเองได้ อยากรู้จะให้สมาชิกและกรรมการขององค์กรนั้นมีองค์ความรู้ ความสามารถ มีความรู้ในพื้นที่ที่ตนเองจะต้องส่งเสริมแนะนำ มีความเข้าใจในเรื่องอำนาจที่ตนเองมีอำนาจ เช่น อำนาจ ในการที่จะอนุมัติการทำงานอย่างนี้เป็นต้น แล้วต่อไปทำอย่างไรให้คณะกรรมการ หรือ สมาชิกมีโอกาสที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกของกลุ่มเพิ่มขึ้น ที่ผ่านมามีคณะกรรมการของกองทุน หลายกองทุนโดยเฉพาะกองทุนหมู่บ้านปัจจุบัน นี้ใครก็ไม่อยากเป็น เพราะเป็นแล้วไม่ได้อะไร แต่ถ้าตัวเองทรราชบทบาทหน้าที่ของตัวเอง ว่าหน้าที่นั้นเป็นประโยชน์ต่อสังคม ความเข้มแข็งเกิดขึ้น

มาได้ก็เพราะเราเป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อน ถ้าเขาทราบบทบาทหน้าที่ตรงนี้แล้วโอกาสที่จะเข้าเป็นคณะทำงานก็มีมาก คนที่เป็นสมาชิกก็จะทำหน้าที่บทบาทของตนเองอย่างถูกต้องในเรื่องของการทำบัญชี เราอยากให้เห็นการทำบัญชีที่เป็น ปัจจุบันองค์กรการเงินปัจจุบันนี้ไม่ว่าจะเป็นกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ เครดิต ยูเนียน ธนาคารชุมชน ส่วนใหญ่แล้วจะมีปัญหาในเรื่องการบันทึกบัญชีที่เป็นปัจจุบันคุณเอื้อก็คาดหวังว่าถ้าจะให้เข้มแข็ง ก็จะต้องบันทึกทำบัญชีได้ถูกต้อง โปร่งใส พร้อมทั้งจะให้ใครตรวจสอบได้ นี่คือหัวใจของการทำธุรกิจ ถ้าระบบการทำบัญชีไม่ถูกต้องแล้ว ความเชื่อถือไม่มีในเรื่องของความสามารถในการจัดการทุนและเงินให้มีประสิทธิภาพ กองทุนหมู่บ้านปัจจุบันนี้เรามีทุนอยู่ทั้งหมดกองทุนละประมาณ 1,100,000 เศษๆ ถึง 1,200,000 ดังนั้นในการจัดการทุนจะทำอย่างไร ให้ทุนนี้คงอยู่ต่อยอดไปได้ การบริหารจัดการเงินให้มีสภาพคล่องเพียงพอ บางชุมชนไม่ต้องการเพิ่มทุน ถึงแม้ว่าประชาชนในกลุ่ม ของตัวเอง สมาชิกของตัวเองต้องการเพิ่มทุน แต่ก็ไม่ต้องการเพิ่มทุน เพราะกลัวว่าจะเป็นปัญหาตัวนี้แหละคือการเสริมเรื่องเศรษฐกิจ ในระดับรากหญ้า ถ้าเขาได้

“

วงคุณเอื้อ วงคุณอำนวยและวงคุณกิจ
ก็จะมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
มีการเชื่อมโยงและมีการสรุปบทเรียน
ซึ่งทั้งสามวงนี้ต้อง
มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนกันอยู่ตลอดเวลา

”

เงินไปแล้วไปพัฒนาให้เกิดการสร้างอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ขึ้นมา ก็จะเกิดการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับรากหญ้าขึ้น เพราะในส่วนของ การจัดการทุน ว่าทำอะไรให้มีทุนเพียงพอสำหรับ การบริหารจัดการ การจัดการเงิน ทำอย่างไร ให้สมาชิกสามารถที่จะใช้เงินจากกองทุน ไปใช้ประกอบอาชีพให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ในที่สุด แล้วการบริหารจัดการนั้นจะต้องให้มีรายได้ มากกว่ารายจ่าย หรือที่เราพูดถึงกำไรมันเอง อีกเรื่องหนึ่งก็เรื่องสวัสดิการของสมาชิก ในชุมชนกลุ่มการเงินเหล่านี้ปัจจุบันแล้วถ้าเรามองแล้ว ในเรื่องอัตราดอกเบี้ยส่วนใหญ่มักจะเกินกว่า ธนาคาร หรือใกล้เคียงกับธนาคาร แต่สิ่งที่ชุมชนจะได้รับคือเรื่องสวัสดิการ เอากำไรจากตัวนี้มาจัดลงไปให้สมาชิกให้กับชุมชน ในเรื่องของสวัสดิการเกี่ยวกับศึกษา สวัสดิการเกี่ยวกับเรื่องของการรักษาพยาบาล สวัสดิการเมื่อครอบครัวของสมาชิกถึงแก่กรรม ในเรื่องของชุมชนมีสวัสดิการในเรื่องของการจัดงาน วัฒนธรรมประเพณี ถ้าเราทำตรงนี้ได้ ความจงรักภักดีหรือความศรัทธาที่สมาชิกมีให้กับชุมชนในเรื่องที่ตัวเองต้องเสียค่าตอบแทน หรือดอกเบี้ยลงไป สมาชิกก็จะไม่มีความรู้สึก ว่าตัวเองเสียเงิน ก็ถือว่าตัวเองได้รับส่วนแบ่งปันด้วย ความสามารถในการจัดระบบข้อมูล และจัดการชุมชนให้ดี ตรงนี้สำคัญที่สุด ปัจจุบันนี้ไม่ว่าการประกอบอาชีพอะไร ชุมชนนั้นต้องมีข้อมูลในเรื่องข้อมูลพื้นฐาน ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพการเงิน ทำอย่างไรถึงจะทราบว่ามันวันพุ่มันเริ่มออกดอกแล้ว แต่ละเดือนมันจะให้ผลประมาณเท่าไร เราจะส่งไปขายใครที่เป็นเครือข่ายของเรา ข้อมูลตรงนี้ต้องมี ซึ่งในลักษณะอย่างนี้เรา คาดหวังว่าชุมชนน่าจะจัดการได้ อยากจะให้ชุมชนสร้าง

และเชื่อมโยงเครือข่าย เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แกตนเอง คาดว่าในลักษณะอย่างนี้เป็นลักษณะเพื่อนช่วยเพื่อน นั่นคือสิ่งที่เราคาดหวัง คือชุมชนนี้มีการบริหารจัดการที่ดี ผู้บริหารเป็นผู้จัดการมืออาชีพและอยากที่จะจัดการให้ตนเองมีความรู้ความเข้าใจ อยากจะให้คนสมัครเข้าเป็นสมาชิก เป็นกรรมการ เป็นผู้สนับสนุนตนเองอยู่ตลอดเวลา บทบาทของคุณเอื้อเพื่อที่จะให้บรรลุ เป้าหมายตัวนี้ก็คือที่อาจารย์กิมได้พูดถึง 9 หน่วยงานของหน่วยงานราชการของจังหวัด นครศรีธรรมราชก็เป็นที่ยอมรับว่า หัวหน้าส่วนราชการงานเรามาก ประชุมในพื้นที่ไม่เท่าไร แต่ประชุมต่างพื้นที่ที่กรุงเทพฯ อะไรมั่ง ของเก่ายังไม่ได้ทำของใหม่มาอีกแล้ว เวลาทำโครงการนี้จะคุยในวงของคุณเอื้อ ก็คุยไม่ได้สักทีก็ส่งลูกน้องไปแทนการเรียนรู้อันที่ที่จะต่อเนื่องก็ไม่ต่อเนื่องเพราะฉะนั้น ส่วนนี้เราก็ต้องพยายามทำรอบ

ให้ชัดเจน คนที่ไปแทนเราคนนั้นจะต้องได้วางนโยบาย ภารกิจของเรานั้นต้องทำอะไร อันนี้ต้องสร้างความชัดเจน ปัญหาของเราก็คือว่าเราจะจัดการและพัฒนาคนในหน่วยงานของเราให้เป็นคุณอำนวยมืออาชีพได้อย่างไร อีกอย่างหนึ่งก็คือว่า เราจะร่วมมือทำงานกันอย่างไร บูรณาการกันให้ชุมชนเป็นแกนกลางและจะพัฒนาได้อย่างไร สองเรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่ที่ทางคุณเอื้อจะต้องดำเนินการ ซึ่งทั้งสองข้อนี้จะต้องพัฒนาคุณเอื้อในเรื่องของความรู้ ในเรื่องทักษะ และสองข้อนี้แหละครับ ก็คือเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ของคุณเอื้อ ซึ่งจะต้องจัดการเรียนรู้ต่อไปในจังหวัดนครศรีธรรมราชของเราในเรื่องการจัดการความรู้ของชุมชน บทสรุปของเราก็คือว่า เราจะปฏิรูปในการบูรณาการการทำงาน โดยใช้วงคุณเอื้อ ถ้าวงคุณเอื้อเห็นด้วย คุณเอื้อกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน มีแผนงาน มีโครงการการปฏิบัติงานของ

เราเพื่อที่จะผลักดันให้ชุมชนเข้มแข็งนั้นก็จะต้องเกิดขึ้นและประสบความสำเร็จ ขอขอบคุณครับ

พ.ต.นพ.ธัญญ์ อิงคะกุล :

ขอบคุณอาจารย์โสภณที่ให้มุมมอง ของคุณเอื้อ ก็คงเป็นเรื่องของความคาดหวัง ว่าเราเอากระบวนการตรงนี้มาใช้แล้วจะเกิดอะไรขึ้นมาบ้าง สิ่งที่สำคัญไม่น้อยไปกว่า กันคือการบริหารแบบบูรณาการที่อาจารย์เน้น คงเป็นเรื่องของการประสานงานแล้วก็ต้องหาคุณอำนวยมืออาชีพ เพื่อมาทำให้งานลุล่วงไปได้ด้วยดี ดังที่การบูรณาการของจังหวัดนครศรีธรรมราชเคยตั้งไว้ว่าเป็นบูรณาการหน่วยงานด้วยการจัดการความรู้ เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์เมืองแห่งการเรียนรู้ ยังมีวิทยากรอีกท่านหนึ่ง เนื่องจากเวลาลุล่วงไป จะขอ อนุญาตเบรคตรงนี้ก่อน เราจะกลับมาที่ห้องนี้ สักประมาณสิบเอ็ดโมง ในช่วง session ต่อไป ในช่วงสิบเอ็ดโมงถึงเที่ยง คงจะเป็นวิทยากรอีกท่านหนึ่งมาให้ความรู้กับพวกเรา แล้วมีการดูคลังความรู้กัน หลังจากนั้นคงเป็นการทำ AAR (After Action Review) ของห้องนี้ ขอเชิญพักก่อนครับ แล้วเดี๋ยวกลับมาพบกันครับ

“

ปัญหาของเราก็คือว่า
เราจะจัดการและพัฒนาคน
ในหน่วยงานของเรา
ให้เป็นคุณอำนวยมืออาชีพได้อย่างไร
เราจะร่วมมือทำงานกัน
อย่างบูรณาการกันให้ชุมชนเป็นแกนกลาง
และจะพัฒนาได้อย่างไร

”

พักรับประทานอาหารว่าง

พ.ต.นพ.ธัญญ์ อิงคะกุล :

สวัสดิ์ครับ ช่วงต่อไปช่วงสิบเอ็ดโมงถึงเที่ยงจะเป็นช่วงของวิทยากรอีกท่านหนึ่งที่จะมาให้ความรู้ในฐานะที่เป็นคุณอำนวย และเราจะเอาคลังความรู้ที่ได้วันนี้มานำเสนอกัน รวมถึงประเด็นตอบคำถาม มีคำถามมาค่อนข้างเยอะมาก AAR คือจะถามว่า ท่านมีเป้าหมายอะไรบ้าง แล้วสิ่งที่ท่านได้ตรง ตามบรรลุสิ่งที่เราต้องการหรือเปล่า ที่มันไม่บรรลุเป้าหมายมันเป็นเพราะอะไร แล้ว วางแผนจะทำอะไรต่อไป เราจะได้รู้ว่าที่เรามาฟังกันวันนี้อาจเป็นบทบาทของแค่องค์กรเดียว กลับไปบริบทขององค์กรหรือหน่วยงาน เราอาจไม่ใช่อย่างนี้ก็ได้ ฉะนั้นเราจะลองมาหาข้อสรุปกัน เพื่อไม่ให้เป็นการเสียเวลา จะเชิญวิทยากรท่านถัดไป อาจารย์จ่านง อาจารย์เป็นครูชำนาญการพิเศษ อาจารย์มา วันนี้ในบทบาทของคุณอำนวย อาจารย์ มีเรื่องเล่าดีๆ เยอะมาก บวกกับอาจารย์เขียนบทความไว้แล้วก็ยังมีสิ่งดีๆ อีกทั้งบทความในเรื่องของการถอดความรู้ของทั้งคุณเอื้อ คุณอำนวยและคุณกิจ และยังมีถอดถอดคลังความรู้อันนี้อาจไม่ใช่ทฤษฎีของสถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม แต่เป็นทฤษฎีของอาจารย์เอง ซึ่งน่าสนใจลองฟังกันดู เรียนเชิญ อาจารย์ครับ

อาจารย์จ่านง หนูนิล :

เรียนผู้ดำเนินรายการและเพื่อนข้าราชการที่มาร่วมประชุมกันในวันนี้ บทบาทของคุณอำนวย การที่ได้เราได้รับความรู้มา คือผู้ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ไม่ใช่ครูสอนนักเรียน บทบาทนี้ทำให้ทีมคุณอำนวยคิดมาก เพราะ

อาจถูกส่งสอนมาในระบบเดิมที่ว่าจะมีความรู้ อะไรก็จะต้องไปสอนชาวบ้าน พอเปลี่ยน บทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก ในการเรียนรู้ จึงต้องคิดใหม่ เราจะต้องปรับ กระบวนทัศน์ใหม่ ในทีมของเรา วงคุณเอื้อ ท่านคัดตัวคนที่จะไป เล่นบทบาทคุณอำนวย มาจากต่างหน่วยงานกัน ส่วนของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน ผู้อำนวยความสะดวก การศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดใน ฐานะคุณเอื้อ พิจารณาครุอาสา คือ พอดีสาม ตำบลที่นำร่องอยู่ใน อำเภอเมือง ก็โยนเรื่อง ทั้งหมดให้อำเภอเมืองเป็นคนพิจารณา ผมเป็น ข้าราชการคนหนึ่ง ในอำเภอเมือง ก็ดูน้องๆ ครู อาสาที่ดูแลกิจกรรมนี้อยู่ ก็วางตัวครุอาสาใน สามตำบล ลงไปเป็นทีมคุณอำนวยร่วมกับ ภาควิชาเครือข่ายอื่นๆ เนื่องจากว่าภาควิชาเครือข่าย อื่นๆ โครงสร้าง องค์กรของเขาไม่ใช่คนที่ จะ เล่นในพื้นที่ครบ ก็มาดูกันว่าหน่วยงานใดที่ ครอบพื้นที่อยู่ คือดูแลเข้าใจพื้นที่อยู่ หนีไม่พ้น ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนที่มีครุอาสาอยู่ทุก ตำบล ในชั้นคุณเอื้อที่เขาวางตัว ก็ได้รับความจริง ว่าในสามตำบลนี้ เราจะมีคนมาทำทีมเป็นทีม

คุณอำนวย อย่างทีมตำบลบางจากเราได้ พัฒนาการ คือพอดี เรียนอีกนิดหนึ่งว่า ทั้ง 9 องค์กร นี้แล้ว เรายังไปเชื่อมกับองค์กรบริหารส่วน ตำบลด้วย บวกกับกำนันของอีกทั้ง 3 ตำบลด้วย เพราะในราชการภาครัฐทั้ง 9 องค์กร ไม่สามารถ ที่จะคิดอะไรลงไปได้ ต้องประสานกับท้องถิ่น และท้องถิ่นด้วย เพราะฉะนั้นกำนันของทั้งสาม ตำบลเป็นคุณเอื้อด้วย เพราะฉะนั้นนายกองค์การ

บริหารส่วนตำบลทั้งสามตำบลก็เข้ามา เป็นวงของคุณเอื้อด้วย แต่เนื่องจากว่าท่านผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตรและสหกรณ์พูดแล้วว่าเรื่อง ของการทำทีมของคุณเอื้อบอกพร้อมและกระท่อน กระแท่นไปหน่อย แต่ถ้าเราให้ความสำคัญต้องภาคีรัฐบวกกับท้องถิ่นและท้องถิ่นด้วยถึงจะขับเคลื่อนการจัดการความรู้ตรงนี้ในสามท้องถิ่นได้ ทีมของตำบลบางจากก็มีพัฒนากร เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนขององค์การบริหาร ส่วนตำบลมาเป็นหนึ่งในสามคนของทีมคุณอำนวยด้วยมีครูอาสา มีสถาบันพัฒนา องค์การชุมชน ทางคุณก็มีในฐานะ CKO ของ โครงการได้ออกแบบไว้ อย่างนั้นว่าตำบลละ 3 คนเป็นทีมคุณอำนวย บางจากก็ได้ทีมสามคน อย่างที่เรียนไปแล้ว ตำบลทำไร่ได้พัฒนากร ซึ่งเป็นคนในพื้นที่ที่ใกล้ชิดที่สุดคือรู้เรื่อง หมดเลยตรงนั้นเป็นหนึ่งในสามคน และก็มีอาสาพัฒนาของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน อยู่ในทีมอีกตำบลหนึ่งคือตำบลมะม่วงสามต้น เราได้พัฒนากรและครูอาสาอีกสองคนคือ เราไม่ได้เป็นบังคับว่าใครจะไปตรงไหนตรงไหน พอคุณเอื้อวางตัวว่าคุณอำนวยแต่ละตำบลจะเป็นใครบ้าง ตรงนี้ส่วนหนึ่งก็ให้เป็นอาสาสมัคร คือเป็นความสมัครใจของคุณอำนวยเองด้วย ที่จะลงในพื้นที่ไหน คุณเอื้อก็ดู

“

แต่ถ้าเราให้ความสำคัญ
ต้องภาคีรัฐบวกกับท้องถิ่นและท้องถิ่นด้วย
ถึงจะขับเคลื่อนการจัดการความรู้ตรงนี้
ในสามท้องถิ่นได้

”

ตัวเอาไว้ว่าจะเป็นใครได้บ้าง แต่เอาเข้าจริงๆ ส่วนหนึ่งก็เป็นไปตามความสมัครใจของคุณอำนวยที่จะทำด้วยว่าถนัดหรือเหมาะสมไหมที่จะเล่น ในพื้นที่นั้น นี่ก็เป็นที่มาของทีมคุณอำนวยในการที่ทีมของคุณอำนวยจะไปทำกิจกรรม ของพื้นที่ เราถูกให้ข้อคิดเอาไว้สำคัญประการหนึ่งที่ว่า สิ่งที่เราจะลงไปเล่นจะต้องไม่ไปเริ่มต้นจากสิ่งใหม่ ควรเป็นสิ่งที่เขาทำอยู่คุณอำนวยก็จะมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นว่าทุนเดิมของสามตำบลนี้ เป็นการเงินรูปแบบใดก็ตาม ไม่ว่าจะ เป็นออมทรัพย์หรือกองทุนหมู่บ้านของทั้งสามตำบลนี้ การเรียนรู้ต่อเนื่องจากที่ชาวบ้านเรียนรู้อยู่แล้วมันเป็นอย่างไรมาก่อนเพราะว่าถ้าเราไปตั้งใจใหม่ที่มีมันไม่ใช่สิ่งที่ทำอยู่ มันจะทำให้การดำเนินงานสะดุดได้ จากประสบการณ์ที่เราเป็นครูอาสาในพื้นที่ เป็นพัฒนากรในพื้นที่ ถ้ามีโครงการอะไรใหม่ๆ แล้วเราพาเข้าไปในหมู่บ้านตำบล ชาวบ้านจะรับไม่ได้ เพราะฉะนั้นตรงนี้เราได้บทเรียน ตรงนั้นมาแล้ว ก็เอามาทำเป็นว่าต่อไปนี้ ทีมคุณอำนวยจะนำความรู้เข้าไปในตำบล ต้องดูเสียก่อนว่าทุนเดิมในตำบลที่มีอยู่ บริบทชุมชนมีอยู่อย่างไร คุณอำนวยแต่ละตำบลก็ไปศึกษาดูว่า ปรากฏการณ์ทางการเงินที่เป็นอยู่ในทุกๆ ตำบลเป็นอย่างไร เช่น ยกตัวอย่าง ว่าตำบลบางจากมีความคิดที่จะเป็นสถาบันการเงินชุมชนพยายามก่อตั้ง พยายามที่จะรวมตัวกันมานานแล้ว ตรงนี้จะเป็นข้อมูลแก่คุณอำนวยว่า ถ้าเราจะไปเล่นที่ตำบลบางจาก ต้องหยิบฉวยเรื่องนี้มาเป็นข้อมูลในการที่จะมาวางแผนต่อไป หรือตำบลทำไร่ เป็นตำบลที่คิดจะนำการออมทรัพย์แต่ละแห่งผูกโยงเป็นเครือข่ายกัน ตรงนี้ก็เป็นข้อมูลแล้วว่าทุนเดิมเขาเรียนรู้อะไรอยู่ เขาทำอะไร แล้วทีมคุณอำนวยจะเข้าไปหยิบฉวยตรง

ไหนมาเป็นประเด็นในการเรียนรู้ได้บ้าง ตำบลมะม่วงสามต้น ตรงนี้เขายังไม่ได้จับมือกันทำอะไร เขาก็คิดกันว่าเขาน่าจะสร้างเสริมประสิทธิภาพการทำงานของกองทุนชุมชนให้มันดี ตรงนี้ที่มคุณอำนวยจะต้องส่องกล้องมองดูไปหมดเลยว่าปรากฏการณ์ที่มันเป็นอยู่แต่ละตำบล คืออะไรที่เป็นประเด็นเรียนรู้ที่เขาได้เรียนรู้อยู่แล้ว ถ้าเราไปจับเรื่องใหม่ชาวบ้านจะรับไม่ได้ จะสังเกตได้ว่าโครงการอะไรใหม่ๆ เข้ามาในตำบล ถ้ามันไม่เชื่อมโยงกับฐานความคิดความรู้เดิมของชาวบ้าน การขับเคลื่อนจะยากมาก คุณอำนวยของทั้งสามตำบลจะต้องไปลงคลุกคลี จากเมื่อก่อนนี้ ครูอาสาสมัครพัฒนาการเข้าไปกันคนละที จากความสัมพันธ์ที่ไม่ค่อยเป็นเรื่องเป็นราวก็มาทำในโจทย์เดียวกัน อาศัยประเด็นที่ชาวบ้านเรียนรู้และมีความพยายามจะทำอยู่แล้ว ซึ่งจะทำให้การขับเคลื่อนเป็นไปได้ง่ายขึ้นเมื่อได้ข้อมูลดังกล่าวก็จะมาพูดคุยกันในวง ว่าแต่ละตำบลจะมีประเด็นเรียนรู้อะไรบ้าง หลังจากที่เรามา ความรู้จักแต่ละตำบลแล้ว โดยยึดโยงกับความรู้เดิม

“

*สิ่งที่เราจะลงไปเล่น
จะต้องไม่ไปเริ่มต้นจากสิ่งใหม่*

ควรเป็นสิ่งที่เขาทำอยู่

*คุณอำนวยก็จะมาแลกเปลี่ยนความคิดกันว่า
ทุนเดิมของสามตำบลนี้ เป็นการเงินรูปแบบใด*

การเรียนรู้ต่อเนื่อง

จากที่ชาวบ้านเรียนรู้มาแล้วมันเป็นอย่างไร

”

ของชาวบ้าน ที่มคุณอำนวยแต่ละตำบลจะมาประชุมกัน ซึ่งมีการประชุมกันทุกครึ่งเดือน โดยจะร่างแผนการการเรียนรู้ของชาวบ้าน หรือการร่างหลักสูตรว่าจะเรียนรู้ต่อเนื่องในประเด็นใดได้บ้าง ก่อนที่จะคิดตรงนี้ผมลืมพูดในประเด็นที่ว่าคุณอำนวย แต่ละคนต้องเรียนรู้ และฝึกฝนตนเองมากพอสมควร หากความรู้จากการอ่านหนังสือบ้าง การแลกเปลี่ยนกันบ้างจากบล็อกหรือ internet ต่างๆ ถึงแม้ว่าจะเป็นเรื่องที่ทำอยู่แล้วก็ตาม ในการที่จะทำตรงนี้มันก็มีความรู้ใหม่ๆ เกิดขึ้นมาบ้าง คุณอำนวยก็ต้องใช้ความพยายามอยู่เหมือนกันที่จะเข้าใจถึงเรื่องราวของการจัดการเรียนรู้ในการมาทำที่มาร่วมกัน เนื่องจากว่าแต่ละคนที่มาทำก็ยังไม่ค่อยแน่ใจว่าตนเอง คือคุณอำนวยว่าทำแล้วจะเกี่ยวข้องกับงานที่ตนเองทำอยู่หรือไม่ อยากให้ทุกคนมองว่าการเงินของชุมชนมันเกี่ยวข้องกับศูนย์การศึกษาภายนอกโรงเรียนตรงไหน คืออยากจะทำให้ทุกคนทำแล้วได้ด้วย คือได้กันทุกฝ่ายศูนย์การศึกษาภายนอกโรงเรียน ทำตรงไหนที่ศูนย์การศึกษาภายนอกโรงเรียนจะได้จากกองทุนการเงินชุมชน มันแตกย่อยเป็นกิจกรรมแผนงานโครงการหรือพัฒนากร หรือจะเป็นเกษตรอะไรที่มันแฝงอยู่ในนั้น บางทีถ้ามองไม่เห็นลึกลงไปไม่แน่ใจว่าจะมาร่วม เป็นทีมกันได้หรือไม่ แต่พอวิเคราะห์เห็นแล้ว ว่าการเงินชุมชนตรงนี้มีเนื้อหาของตนเองอยู่ นึกไม่ถึงว่าอย่างอนามัยมองเห็นงานของตนเองในองค์กรการเงินชุมชนด้วย เมื่อวานผมได้ประชุมอีกเวทีหนึ่ง ได้มีหมอนอนามัย บอกว่าเวลาจะเรียกประชุมชาวบ้านเรียกยาก แต่พออาศัยเครือข่ายกองทุนการเงินชุมชน เรียกง่าย ท่านจะมาบริการอะไรต่างๆ ก็จะมาบริการที่กองทุนการเงินชุมชน เพราะฉะนั้นทีมของคุณ

อำนวยการทั้งสามตำบลให้แต่ละคนมองให้เห็นว่า มีงานของตนเองรวมอยู่ด้วย พอถึงขั้นตรงนี้ แล้วจะถึงเรื่องของความสมัครใจในการทำงาน ชาวบ้านก็คิดว่าเป็นเรื่องที่ตนทำอยู่แล้ว ตรงนี้จะทำให้ทุกฝ่ายสบายใจด้วยกัน ไม่ใช่ว่าฉันถูกสั่งให้ทำ คุณอำนวยการเองจะต้องหัดมองดูและพัฒนาตนเองต่างๆ ในเรื่องของการจัดการความรู้ เพราะฉะนั้นหน้าที่ของแต่ละคน แม้ว่าจะเป็นการบอกว่าองค์กรตนจัดการความรู้แล้ว ก็จริง แต่มันก็ไม่ว่าจะไปพลัดไปหลงทางตรงไหนหรือไม่ เพราะฉะนั้น ทีมคุณอำนวยการก็พยายามอ่านหนังสือต่างๆ สำหรับจังหวัดนครศรีธรรมราชของเราก็พยายามชวนขยาย ท่านผู้ว่าท่านให้เกียรติกับคุณอำนวยการมาก การให้ งานมันผลักดันเดิน ไปข้างหน้าได้ มันมีวงขึ้น

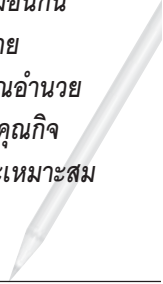
มาอีกวงหนึ่ง วงคุณเอื้อบวกับวงคุณอำนวยการ ขึ้นมาอีกวงหนึ่ง ท่านใช้วิธีของท่าน ยุทธศาสตร์ของท่านมาร่วมกับเรา ทุกครั้งเวลาเรากลับจากพื้นที่ได้อะไรมาบ้าง ท่านมักจะมาเป็นผู้เรียนคนหนึ่ง มีอยู่ครั้งหนึ่งคุณอำนวยการกลับจากดูงานในพื้นที่ พบว่าประเด็นเรียนรู้ที่สำคัญ ประเด็นหนึ่งของกองทุนการเงินชุมชนคือเรื่องของบัญชี ในวงนั้นคือคุณเอื้อบวกับคุณอำนวยการ กำลังจะคิดแบบบันทึกอะไรสักอย่าง เป็นคู่มือกลาง ที่จะเอาไปใช้กับกลุ่มออมทรัพย์ ความคิดมันทำทำจะไปอย่างนั้นอยู่แล้ว แต่ก็มีความคิดหนึ่งว่าเราจะไปทำแบบนั้นให้ไหลหมดไม่ได้ น่าจะให้แต่ละกลุ่มออมทรัพย์ แต่ละกองทุนหมู่บ้านคิดของตัวเองได้ด้วย ไม่งั้นจะเป็นจัดการความรู้ได้อย่างไร ท่านผู้ว่าท่านนี้

“

ลีลาการเรียนรู้ของแต่ละตำบล
แต่ละพื้นที่มันไม่เหมือนกัน
ข้อจำกัดมากมาย
ก็ให้ประสานไปทางคุณอำนวย
ที่จะต้องร่วมมือกับคุณกิจ
เรื่องนี้วิธีเรียนรู้ได้ถึงจะเหมาะสม

”

อยู่ด้วย ท่านก็บอกว่า นี่เอาละ! ทำก็ทำเถอะไม่ว่า แต่อย่าบังคับกลุ่มออมทรัพย์หรือกองทุนหมู่บ้านที่จะเอาไปใช้ ถ้าตรงไหนเขาได้อยู่แล้ว ก็อาจจะสร้างบันทึกตรงนั้นขึ้นมาเป็นสีส้ม เป็นเรื่องที่เขาลงตัวอยู่แล้วก็ให้เขาทำไป อันนี้ก็เป็นเรื่องที่เราเรียกว่าเป็นวงเรียนรู้จริงๆ เป็นการจัดการความรู้ภาคปฏิบัติที่น่าสนใจมาก ที่นี้พูดถึงหลังจากที่คุณอำนวยส่งกล่องปรากฏการณ์การเงินชุมชนแล้ว ก็กลับมานั่งร่างประเด็นเรียนรู้ต่างๆ ที่จะนำไปพูดคุยกันในแต่ละตำบล จากนั้นก็เอาร่างนี้ไปเป็นแผนหยาบๆ หรือหลักสูตรหยาบๆ ว่า แต่ละตำบลคุณอำนวยจะเอาอะไรไปคุยและนำไปเสนอในแต่ละตำบลก็นำเอาลงไป ผมลืมเรียนให้ทราบไปว่าในทีมคุณอำนวยทีมหนึ่งจะถูกวางให้มีคุณอำนวยคนหนึ่งเป็นคุณประสานเพื่อประสานการประชุมหรือนัดหมายสถานที่ เตรียมเอกสารกระดาษเขียน ปากกาหรือกระดาษต่างๆ ไป นั่นเป็นคุณประสาน คุณวิทยากรกระบวนการคือเวลาจะเป็นลำดับอะไรก่อนหลัง การแบ่งกลุ่มย่อยใหญ่ การนำเสนอ การบันทึก และการสรุปอะไรต่างๆ อย่างที่ประชุมเจียบนิ่งอย่าให้ขัดแย้งกัน อะไรต่างๆ เหล่านี้คือหน้าที่ของวิทยากรกระบวนการ และอีกคนหนึ่งที่ว่า

ตัวไว้คือคุณลิขิต คือคนที่คอยบันทึกเรื่องราวต่างๆ ในครูอาสา ในสถาบันพัฒนา องค์กรชุมชน ก็จะวางตัวกันเอาไว้แบบนี้แต่ว่ามันก็ไม่แน่ว่าจะเป็นอย่างนี้ได้ตลอดไป เพราะว่าเราเป็นคนปฏิบัติ หากว่าในทีมเพื่อนคนใดหายไป ต้องเล่นบทอื่นได้ด้วย ทุกคนในทีมต้องทำได้ทุกอย่าง ที่นี้ก็นำแผนที่ร่างไว้อย่างหยาบๆ มาเสนอ จนเกิดความคิดที่หลากหลายว่าอยากรู้ อยากเรียนเรื่องของกร พิจารณาโครงการ อยากเรียนเรื่องการทำบัญชี เรื่องสวัสดิการ ออกมามากมายซึ่งตรงนี้ผมคิดว่ารายละเอียดต่างๆ คงจะมีอยู่ในเอกสารแล้ว รวมทั้งว่าเวลาที่เราไปนอกจากเนื้อหาที่เขาจะเรียนรู้แล้ว ลีลาการเรียนรู้ของแต่ละตำบล แต่ละพื้นที่มันไม่เหมือนกัน ข้อจำกัดมากมาย ก็ให้ประสานไปทางคุณอำนวยที่จะต้องร่วมมือกับคุณกิจ เรื่องนี้วิธีเรียนรู้ได้ถึงจะเหมาะสม ใช้สื่อใด วิทยากรที่ไหนที่ต้องออกแบบร่วม เพราะว่าวิทยากรกระบวนการไม่ใช่วิทยากรเนื้อหา คุณอำนวยร่วมมือกับคุณกิจ พิจารณาดูเป็นรายเนื้อหาว่าเนื้อหาไหนน่าจะมาก่อน หรือชาวบ้านสอนกันเอง หรือต่างหมู่บ้านต่างกลุ่มมาแบ่งปัน และแลกเปลี่ยนกัน คุณอำนวย จะต้องหุโหวตาโหวและจะต้องกำหนดออกมาให้ได้เป็นแผนปฏิบัติการการเรียนรู้ที่นี้ก็ถึงขั้นที่ว่าเรียนรู้ตามแผนแล้วในโครงการนำร่อง เนื่องจากเป็นงบกลางปี เราออกแบบไว้ให้คุณกิจมีกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด 6 เวที 6 ครั้ง แต่ผลออกมามากกว่าที่เราตั้งเป้าเอาไว้ ซึ่งทุกครั้งที่คุณอำนวยทำกิจกรรมในพื้นที่แล้ว ทุกครั้งเราจะเอามาพูดคุยกันในวงคุณอำนวยเพื่อที่จะถอดบทเรียน เราก็ถอดแบบลูกทุ่งคุณอำนวยจะมีการมีบันทึกเอาไว้ทุกครั้งเพื่อที่จะเป็นข้อมูลในการที่เราจะได้ถอดสรุปว่าการทำแต่ละครั้งมัน

ได้อะไรมาเป็นองค์ความรู้บ้าง อันนี้ก็เป็นกระบวนการขั้นตอน ในการเรียนรู้ที่เราทำกัน อย่างน้อยๆ มันก็เกิดความรู้สึกดีในการที่เรา มาเป็นนักเรียนมาเรียนรู้มาแบ่งปันผลผลิตจริงๆ ของการทออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้านก็ดี มัน อาจจะยังไม่เห็นผลมากมาย เพราะระยะเวลา แค่ 6 เดือน ที่นี้คุณอำนวยแต่ละคนก็จะต้อง ให้ข้อมูลเหมือนกัน บางคนตั้งเป้าในการที่จะ ไปทำอะไร ส่วนหัวปลาต้องกำหนดเป้าหมาย บางคนก็กำหนดไกลเกินไป ต้องกระตุ้นกลับว่า นี่เราทำแค่ 6 เดือน เอาแค่ว่าเตรียมความพร้อมอะไรสักอย่าง อันนี้ก็เป็นเรื่องที่เราได้ทำ มาตลอดที่นี้มีข้อเสนออันหนึ่ง ในการทำตรง นี้การถอดบทเรียนจริงๆ เท่าที่สังเกตดู เรายังมี แต่เพียงการบันทึกตัวเลขทางบัญชีเป็นเรื่องหลัก บันทึกเรื่องอื่นเป็นข้อมูลเรื่องราว ประกอบเชิง คุณภาพลักษณะตรงนี้เรายังไม่ค่อยได้ทำ ในทีมคุณอำนวยด้วยกันเราก็ได้คิดแล้วว่า ต่อไปนี่การที่จะมาเป็นองค์ความรู้เพื่ออะไรสัก อย่างหนึ่ง เพื่อการเทียบโอนหรือเพื่อให้รางวัล ของกองทุนนั้นว่าร่องรอยของการคิดการกระทำ เขาเป็นอย่างไร น่าจะมีตรงนี้ คล้ายๆ เป็นบันทึก จะให้โล่สักทีที่มีร่องรอยที่มา ไม่ใช่ไปสัมภาษณ์ เอาตอนนั้นแล้วให้โล่ ตรงนี้ทางทีมของเราก็จะ

“

เท่าที่สังเกตดู
เรายังมีแต่เพียงการบันทึกตัวเลขทางบัญชี
เป็นเรื่องหลัก บันทึกเรื่องอื่น
เป็นข้อมูลเรื่องราวประกอบเชิงคุณภาพ
ลักษณะตรงนี้เรายังไม่ค่อยได้ทำ

”

ไปคิดกัน เพราะถ้าตรงนี้เกิดได้จริงจะเป็นสีสัน ของการเรียนรู้มาก เราจะเข้าไปรู้จักกองทุนสัก กองทุนหนึ่ง ออมทรัพย์สักออมทรัพย์หนึ่ง เรา อ่านตรงนี้เราสามารถเข้าใจเนื้อหารายละเอียด ของเขาได้เลยอันนี้ผมก็ขอจบการพูดคุยในช่วง แรกแต่เพียงเท่านี้ นะครับ ขอขอบคุณมากครับ

พ.ต.นพ.ธัญญ์ อิงคะกุล :

ขอบคุณ อาจารย์จำนงนะครับ ที่สังเกต ได้ว่าที่อาจารย์เน้นก็คือข้อดีข้อเสียของการ จัดการความรู้ สังเกตได้เลยว่าวิทยากรทั้ง 4 ท่าน ดูจะมีความสุขกับการจัดการความรู้และ การได้มาเล่าคงจะมีช่วงที่ดีและไม่ดีที่เราเริ่มทำ แต่ว่าถ้าเราฝ่าฟันปัญหา สิ่งที่ออกมาคือ ความ สุขครับ เรายังมองเห็นถึงผลประโยชน์และข้อดีที่ จะได้รับจากการจัดการความรู้ ในส่วนของ อาจารย์จำนงที่อาจารย์ได้เน้นคงจะมีหลายจุด ส่วนแรกคงเป็นเรื่องของ จากการเริ่มจากฐาน ทุนเดิมที่มีอยู่และดูว่ามันมีอะไรบกพร่องแล้ว เราทำให้มันดี ส่วนที่สองบทบาทของคุณ อำนวยคงเป็นเรื่องของการฝึกฝนตนเองด้วย เราไม่ได้เก่งมาตั้งแต่กำเนิด คงจะมีคำถามว่า เราเลือกคุณอำนวยจากตรงไหน ไม่ว่าจะดู จากหน่วยงานบ้าง ดูจากถูกเลือกมาบ้าง ถัด ไปคงเป็นเรื่องของวิธีการเรียนรู้ ซึ่งก็เป็นสิ่งที่ สำคัญว่าคุณอำนวยเราจะมีเทคนิคอะไร เรา อยู่ในหน่วยงานของรัฐ เราอยู่ในองค์กร เราจะ ใช้เทคนิคหนึ่ง ไปอยู่กับชุมชนเราอาจใช้เทคนิค เดียวกันไม่ได้ การเปิดใจ การพูดคุยกัน หรือ การใช้สุนทรียสนทนากัน หรือ dialogue ที่เรา ใช้กัน อาจจะเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ทำให้เรา เรียนรู้กันได้ดีขึ้น มีการแลกเปลี่ยนกันได้ดีขึ้น อีกอันหนึ่งที่อาจารย์จำนงพูดถึง คือการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง เรากำหนดได้ เช่น หกครั้ง แต่เรา

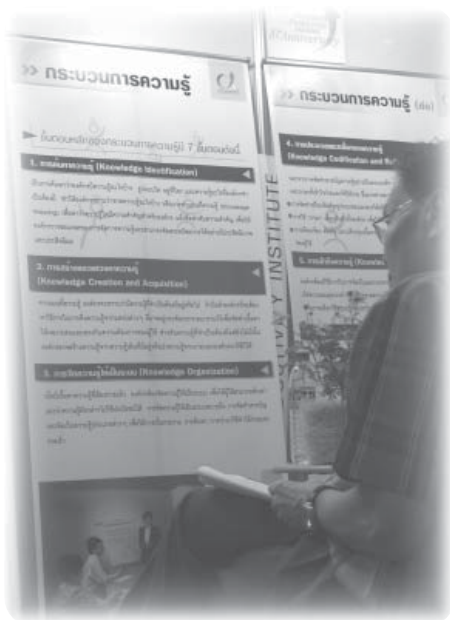
อย่าไปจำกัด ถ้ามันมากกว่านั้น เราปล่อยเลย ความรู้มันจะพรั่งพรูออกมา แล้วก็มีการพูดคุยกันในวงคุณอำนวยกันเอง ไม่ใช่พอเราแยกกันไปบ๊ีบ ต่างคนต่างทำเรื่องนี้ เรายังมาคุยกัน ในคุณอำนวยอาจมีเทคนิคต่างๆ ที่ไปใช้ในแต่ละกลุ่มแล้วดีแล้วมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ดีเกิดขึ้น และสุดท้ายคงเป็นเรื่องของการบันทึกข้อมูลที่จะมีประโยชน์ที่สุด ที่เรามาประมวลผล หรือเพื่อดูคลังความรู้ ในตอนหลัง อันนั้นก็คงเข้าไปสักกึ่งหนึ่งในการจบ session แรก แต่ว่าช่วงต่อไปคงเป็นช่วงของการ ดูคลังความรู้ ระหว่างที่เตรียมนี้ ถ้าในเวทีมี คำถามส่งขึ้นมาได้นะครับ

คลังความรู้ที่เราได้นะครับ ก็คงจะเป็น จากวิทยากรทุกท่าน หัวข้อคือ โครงการบูรณาการร่วมกันเพื่อพัฒนาองค์กรการเงิน ชุมชน เราจะแบ่งเป็นแบบนี้ครับ คือ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ วิธีการ เรื่องเล่าและกับบุคคล ที่เราอ้างอิง ตรงนี้ผมเชื่อว่าหลายท่านทราบแล้ว

หลายท่านคงอาจจะยังไม่เข้าใจว่าทำไมมันถึงต้องออกมาภาพนี้ อธิบายนิดหนึ่ง เราเริ่มจากหัวข้อก่อน หลังจากนั้นเราจะมีเรื่องเล่าเพื่อให้เห็นภาพเสมือนสุดท้ายคำอ้างอิง คือ ถ้าในกรณีที่เราเจอเหตุการณ์เดียวกัน เราอยากรู้จริง การสรุป Knowledge Asset ตรงนี้เนี่ย คลังความรู้ไม่ได้หมายถึงว่าเขาจะต้องอธิบายเราบางที่เราอ่านแค่หัวข้อเราอาจไม่ทราบ รายละเอียด หรือเข้าใจอย่างลึกซึ้ง เราอาจจะติดต่อไปที่บุคคลอ้างอิงนะครับ เรายังมาคุยกันครับในส่วนของผู้ว่าวิชม ก็พูดถึงเรื่องความเป็นประธานอันนี้เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดการความรู้อันนี้เป็นหัวข้อของการที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง ที่ได้กล่าวไป ขออันต่อไปเรานิดหนึ่ง ถ้าเนื้อหายังไงเดียวเราค่อยมาดูในรายละเอียดกันในส่วนของวิธีการให้การสนับสนุนการให้แนวคิดให้กำลังใจ ในฐานะที่เป็นคุณเอื้อให้ข้อคิดเห็น งบประมาณ

อันนี้ก็เป็นเรื่องเล่าที่เกิดขึ้น องค์ประกอบที่สำคัญในการที่เราจะมีชุมชนเข้มแข็ง คือกลุ่มผู้นำ ต้องมีความรู้และการจัดการความรู้ แผนชุมชนที่มีคุณภาพ การเงินของชุมชนและการบริหารจัดการ โดยที่เมื่ออาจจะเรียกว่า แนวคิดส่วนตัวของท่าน คือรู้จักจริง ทำจริง มีแกนนำ ถัดมาจะครบ ด้านที่เห็นด้านขวานี้ เป็นขั้นตอนเป็นเรื่องเล่าในส่วนของคุณภูมิ ประเด็นก็คงเป็นเรื่องของการหารือร่วมกัน เพื่อผลักดันให้เกิดการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการอันนี้คือที่อาจารย์เน้นขึ้นมา โดยที่ทำความเข้าใจเรื่องแนวคิดการจัดการความรู้ ชักชวนหน่วยงานร่วมอันนี้คือการสร้างเครือข่าย การเรียนรู้ก็จะเป็นแบบที่ทราบกันมีสามวง ทุกคนคือนักเรียน สอนแบบที่สอนน้องอันนี้ก็จะทำให้บรรยากาศไม่ตึงเครียดมากและทำให้เราให้และรับกันได้เต็มที่ กระบวนการเรื่องเล่าก็เป็นเรื่องของบทบาท ในส่วนของอาจารย์โสภณจะครบ เน้นที่มีวิสัยทัศน์ มีเป้าหมายที่

“
รวมทีมด้วยใจ มีความมุ่งมั่น
เป้าหมายชัดเจน
บันทึกเป็นหลักฐานสำเร็จแน่นอน
”

ชัดเจนปฏิบัติเพื่อให้ บรรลุตามเป้าหมาย ก็จะมีการทำงานหรือกลุ่มอันนี้ ในส่วนของรายละเอียดเดี่ยวเราคอยดูกันนะครบคงจะมีขอคัดลอกได้นะครับ อาจจะไม่ได้กล่าวหมด เรื่องเล่าคือให้หน่วยงาน เข้าไปสร้างการพัฒนาการที่ไม่ยั่งยืน ส่วนราชการไม่ได้มีการประสานงานกัน ไม่ทำแบบบูรณาการแล้วมาประยุกต์ใช้โดยที่อาจารย์กล่าวถึงบทบาทของวงคุณเอื้อ ก็คือมีเป้าหมายขององค์กร คือทำงานแบบบูรณาการ ให้การสนับสนุนรวมถึงการให้งบประมาณ อันนี้ในส่วนของคุณอำนวยก็ทำด้วยความสมัครใจคุณประสานคุณวิทยากรกระบวนการ การจดบันทึกและคุณกิจก็มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กันและพัฒนาต่อยอด อาจารย์ก็จะทิ้งท้ายด้วยบทสรุปของการปฏิรูประบบราชการด้วยการจัดการความรู้ สุดท้ายจะครบ อาจารย์จำนง ได้กล่าวถึงการศึกษาเพิ่มเติมตลอดเวลาทั้งจาก การปฏิบัติจริงและเพิ่มเติมจากแหล่งต่างๆ ก็คือมีการฝึกฝนตนเองเพิ่มเติม อันนี้ถ้าผู้ใดสนใจก็ขอคัดลอกได้นะครับ และทิ้งท้ายด้วยรวมทีมด้วยใจ มีความมุ่งมั่น เป้าหมายชัดเจน บันทึกเป็นหลัก สำเร็จแน่นอน อันนี้ก็คงเป็นคลังความรู้ที่ได้ในวันนี้

ช่วงการถามตอบ 1

ผู้เข้าร่วมประชุม :

ตัวชี้วัดที่สำคัญของชุมชนเข้มแข็งคืออะไร

คุณวิชม ทองสงค์ :

น่าจะกว้างกว่า กรอบสภาพการพัฒนาของหมู่บ้าน เช่น จปฐ. ซึ่งสามารถแบ่งได้ 3 กลุ่มคือ หนึ่งกลุ่มที่พัฒนาเป็นแบบอย่างได้ สองกลุ่มที่เริ่มประสบความสำเร็จในการพัฒนา สามกลุ่มที่ต้องเป็นที่เล็งในการพัฒนาข้างต้น คุ้งสิ่งที่เกิดขึ้นในชุมชนหมู่บ้าน กระบวนการชุมชนเข้มแข็ง เพื่อ 3 อยู่ คือ 1) อยู่ดีกินดี เศรษฐกิจพื้นฐาน 2) อยู่เย็นเป็นสุข ปัญหาเสพติด ใจผู้ร้าย มีบ้างหรือไม่ต้องใช้ชุมชนเข้มแข็งในการแก้ปัญหา 3) อยู่รอดปลอดภัย คือต้องอยู่ได้ในระยะยาวด้วย เนื่องจากเรามีส่วนร่วมทุกเพศทุกวัย และมีการสืบทอดความเป็นผู้นำด้วย นอกจากนี้กระบวนการชุมชนเข้มแข็งทำให้การมีส่วนร่วมในการปกครองเข้มแข็งขึ้น การวัดชุมชนเข้มแข็งต้องอาศัยความรู้ของคนในชุมชนด้วย

ผู้เข้าร่วมประชุม :

หัวหน้าของหน่วยงานของท่าน ผู้ว่าฯ มีการเรียนรู้ทุกภาคส่วนหรือไม่ ทำอย่างไรจึงจะเกิดในภาพใหญ่

คุณวิชม ทองสงค์ :

ต้องมีความอดทนและต่อเนื่อง ของทุกฝ่าย ในระดับจังหวัดทำนาร่องเพียง 3 ตำบล หลังจากประเมินผลแล้วเกิดกำลังในการทำในวงกว้างขึ้น การจัดการความรู้ยังเป็นเรื่องใหม่พอสมควร เมื่อเรามีตัวอย่างจริงที่ปฏิบัติอย่างเห็นผล แล้วน่าจะอธิบายได้ชัดเจนขึ้น ซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์ในการบริหารการพัฒนาชนบท สิ่งที่ได้้นอกเหนือจากที่นำเสนอมาคือ 1) การพัฒนาที่ประชาชนเป็นศูนย์กลาง ประชาชนเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมเอง 2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งแตกต่างจาก การจัดการความรู้มาก 3) การบูรณาการ คณะเจ้าหน้าที่ที่ลงไปตำบลถึงแม้จะมีหน้าที่ต่างกันแต่มีเป้าหมายเดียวกัน 4) การออกแบบเรื่องการเงินชุมชนและให้ความรู้แก่ประชาชน และ 5) จากข้อสรุปเห็นว่า พี่น้องประชาชนมีความรู้สึกที่ดีมากต่อโครงการจึงส่งผลต่อการอนุมัติงบประมาณปี พ.ศ.2549 ใน 400 หมู่บ้าน และขยายผลการทำงานต่อไปในอนาคตซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาชนบทในระยะยาว

ผู้เข้าร่วมประชุม :

ในฐานะที่ชุมชนเข้มแข็งมาก่อน มีอะไร บ้างที่นำ KM มาใช้และเกิดการพัฒนชุมชนได้อย่างยั่งยืน

คุณวิชม ทองสงค์ :

KM เป็นเพียงเครื่องมือหนึ่งของการพัฒนา ซึ่งสามารถนำไปแทรกอยู่ในทุกกิจกรรม

ผู้เข้าร่วมประชุม :

ทำไมธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จึงระบุดำตัวชี้วัดชุมชนเข้มแข็งซึ่งดูสวนทางกัน ในการทำงานรู้สึกขัดแย้งบ้างหรือไม่

อาจารย์โสภณ คงจังหวัด :

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีภารกิจหนึ่งคือการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน หากชุมชนเข้มแข็งซึ่งสมาชิกในชุมชนเป็นลูกค้าของธนาคาร เพื่อ การเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หากลูกค้า หรือชุมชนเข้มแข็ง ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรก็จะเข้มแข็งประเทศชาติจะเข้มแข็งไปด้วย

ผู้เข้าร่วมประชุม :

ในวงคุณอำนวยนอกจากมีการเรียนรู้ในวงแล้ว ยังมีมีการเรียนรู้นอกวงหรือไม่

อาจารย์ภิม ภคเมธาวิ :

ยังไม่มี ส่วนใหญ่เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันเอง ซึ่งควรจะมีการเสริมความรู้ให้คุณอำนวยเพิ่มเติมด้วย ส่วนการเรียนรู้ข้ามกลุ่ม อาจขึ้นได้หลังจากการขยายผลการทำงาน ซึ่งสามารถจัดการเรียนรู้ข้ามกลุ่มได้

ผู้เข้าร่วมประชุม :

ในการทำงานของทีมที่ผ่านมาหาคเดือน คิดว่าการใช้เวลาการทำงานของคุณอำนวยคิดเป็นกี่เปอร์เซ็นต์

อาจารย์จ่านง หนูนิล :

จากกิจกรรมที่ได้กำหนดไว้คือหกครั้ง แต่ยังมีกิจกรรมที่นอกเหนือไปจากนั้นก็มีอีกมาก นอกจากนั้นพบว่ายังมีข้อจำกัด ในเรื่องเวลาทำงานระบบราชการ เวลาที่ใช้ไปจริงๆ ไม่มาก แต่กระบวนการเฝ้าระวัง ติดตาม

กระบวนการทำงานคิดว่าใช้เวลา ไปมากพอสมควร

ผู้เข้าร่วมประชุม :

กลุ่มการประเมินความรู้มีรูปแบบที่ชัดเจนหรือไม่

อาจารย์ภิม ภคเมธาวิ :

แต่ละวงจะต้องประเมินตนเองได้ โดยพิจารณาจากเป้าหมายที่ตั้งไว้ ว่าสามารถพัฒนาขีดความสามารถของตนจนถึงเป้าหมายได้หรือไม่ ซึ่งแต่ละวงจะต้องประเมินตนเองได้ เช่น คุณอำนวยสามารถบูรณาการเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่นๆ ได้หรือไม่ คุณกิจมีความสามารถมากขึ้นกว่าเดิม หลังจากทำงานไปสักกระยะหนึ่งแล้วความสามารถเพิ่มขึ้นหรือไม่

พ.ต.นพ.ธัญญ์ อิงคะกุล :

คำถามนอกเหนือจากนี้คงต้องถามวิทยากรภายหลังนะครับ ต่อจากนี้ไปขอสรุปสั้นๆ วันนี้เราได้อะไรมากบ้าง ก่อนที่จะเข้าไป AAR ผมอยากจะรบกวนให้ท่านผู้ฟังในห้องท่านผู้เข้าร่วมประชุมมีส่วนร่วมกันนิดนึงนะครับ แต่ขอให้เขียนลงในใบที่ส่งให้ นะครับ วันนี้เราได้มาฟังผู้นำของจังหวัด ท่านผู้ว่าราชการจังหวัด ก็ถือว่าเป็นโชคดีนะครับ ถ้าผู้นำที่มีส่วนร่วม มีวิสัยทัศน์ที่ดี มีความรู้จริงและนำไปปฏิบัติใช้จริงในเรื่องของการจัดการความรู้ เป็นจุดเริ่มต้นที่ดีของการนำการจัดการความรู้ไปใช้ ในส่วนที่สองพบว่าต้องมีเข็มมุ่งและทิศทางที่ชัดเจนว่าเราจะไปทางไหน จะมีเรื่องของกระบวนการ

จัดการความรู้ หรือที่จังหวัด นครศรีธรรมราชได้เป็นเมืองแห่งการเรียนรู้รวมถึงกระบวนการมีชุมชนเข้มแข็งรวมถึง องค์ประกอบต่างๆ แนวทางกระบวนการใน การเริ่มการจัดการความรู้ ที่เราได้รู้จากที่อาจารย์ภิมเล่าให้ฟัง บทบาทต่างๆ ของ คุณเอื้อ ถึงแม้ในตอนนี้อาจจะยังไม่เข้มแข็งเท่าไร แต่ต่อไปเราเชื่อว่าจังหวัดนครศรีธรรมราชจะมีวงคุณเอื้อที่เข้มแข็ง เนื่องจากมีวงคุณเอื้อที่มีวิสัยทัศน์ บทบาทของคุณอำนวย เรื่องของมุมมองว่าเราจะหยิบงานไหนมาใช้ในการฝึกฝนตนเอง และมีการประชุมการสร้างเครือข่ายต่างๆ นี้คงเป็นบทสรุปสั้นๆ ก็ขอประชาสัมพันธ์อย่างนี้นะครับ คือมี weblog ของ คุณภิมเขียน ถ้าสนใจหลังจากหมด session นี้แล้วเรามาพูดคุยกันต่อ มีการถอดบทเรียนจากคุณเอื้อ คุณอำนวย คุณกิจที่อาจารย์จ้างถอดมา รวมถึงในอีกทอดสายใย เครือข่ายความรู้เล่มใหม่ล่าสุดมีสองบทความจากท่านวิทยากรนะครับ พลังเครือข่ายนครศรีธรรมราชจากคุณภิม และผู้ว่า CEO จังหวัดนครศรีธรรมราชกับการบูรณาการ ของอาจารย์วิชม ผู้ว่าราชการจังหวัด ก็ขอหมด session นี้และต่อด้วย AAR ยังไง ขออนุญาตให้เขียนส่งแล้วกันนะครับ ผมและท่านวิทยากรทั้ง 4 ท่านของกราบพระคุณที่ให้โอกาสเรามาเล่าเรื่องให้ฟังกันในวันนี้ขอบคุณครับ

